

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมย่านถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ อำเภอพระประแดง ในอดีตที่ผ่านมาเกิดขึ้นอย่างไม่มีแบบแผน เดิมที่ดินทั้งสองฝั่งของถนนสองสายนี้เป็นสวนมะพร้าว และนาข้าวซึ่งมีราคาที่ดินถูก ต่อมาได้มีการตั้งโรงงานโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเบาขึ้นโดยใช้น้ำบาดาลในขบวนการผลิต ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นแหล่งน้ำที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม สามารถสูงขึ้นมาใช้โดยเสียค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงนัก อีกทั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร สามารถขนส่งสินค้าสะดวกเพราะอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา และอยู่ใกล้กับการทำเรือแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายย้ายโรงงานอุตสาหกรรมออกจากกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2512 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจึงมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ในอำเภอพระประแดงทุก ๆ ปี

ปี พ.ศ. 2512 เป็นปีแรกที่มีการจดทะเบียนขึ้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ มีโรงงานทั้งสิ้น 56 โรงงาน เป็นโรงงานในอำเภอเมืองสมุทรปราการ 23 โรงงาน และ ในอำเภอพระประแดง 33 โรงงาน จังหวัดสมุทรปราการนอกจากเป็นเมืองที่มีความสำคัญมาตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงยุคที่ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมในปัจจุบันแล้ว ยังเป็นจังหวัดที่มีความได้เปรียบในแง่ที่ตั้งซึ่งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมกับการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ประกอบกับปัจจัยหลายอย่างที่เหมาะสม เช่น ใกล้ท่าเรือน้ำลึก ใกล้เมืองหลวง การคมนาคมสะดวก สาธารณูปโภคพร้อม และมีอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เป็นต้นข้อได้เปรียบดังกล่าวทำให้อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีจำนวนถึง 2,947 โรงงาน เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2532 มีเงินลงทุนในอุตสาหกรรมทั้งหมด 103,274.167 ล้านบาท และมีการจ้างแรงงานรวมทั้งสิ้น 249,113 คน นับว่าเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ ปี พ.ศ.2532

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	โรงงาน	ร้อยละ	เงินทุน (ล้านบาท)	จำนวนแรงงาน		รวม	ร้อยละ
				ชาย	หญิง		
เมืองสมุทรปราการ	1,209	41.02	37,098.986	43,813	66,252	110,065	44.18
พระประแดง	1,059	35.93	33,228.160	36,903	35,713	72,616	29.15
บางพลี	399	13.54	19,274.866	17,276	25,576	42,852	17.20
บางบ่อ	74	2.51	558.340	1,779	1,350	3,129	1.27
กิ่ง อ.พระสมุทรเจดีย์	206	6.91	13,113.815	12,115	8,336	20,451	8.20
รวม	2,947	100.00	103,274.167	111,886	137,227	249,113	100.00

ที่มา : ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2532

จากตารางที่ 4.1 จะพบว่าอำเภอเมืองสมุทรปราการมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดคือ 1,209 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 41.02 ของโรงงานทั้งหมดในจังหวัดสมุทรปราการ และมีจำนวนแรงงาน 110,065 คน คิดเป็นร้อยละ 44.18 ของแรงงานทั้งหมดในจังหวัดสมุทรปราการ รองลงมาคืออำเภอพระประแดงมีโรงงานอุตสาหกรรม 1,059 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 35.93 ของโรงงานทั้งหมดในจังหวัดสมุทรปราการ และมีจำนวนแรงงาน 72,616 คน คิดเป็นร้อยละ 29.15 ของแรงงานทั้งหมดในจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนอำเภอบางพลี กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอบางบ่อ มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 399, 206 และ 74 โรงงานตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 13.54, 6.91 และ 2.51 ของโรงงานทั้งหมดในจังหวัดสมุทรปราการตามลำดับ

แต่หากเปรียบเทียบความหนาแน่นของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมต่อพื้นที่ ตารางกิโลเมตร จะพบว่า อำเภอพระประแดงมีความหนาแน่นของโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดคือ 16

โรงงานต่อ 1 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากอำเภอพระประแดงมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งเป็นจำนวนมาก ขณะที่พื้นที่ของอำเภอมีน้อยที่สุดในจังหวัดสมุทรปราการ คือ มีพื้นที่เพียง 64.95 ตารางกิโลเมตร

4.1 การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง

การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง สามารถกำหนดย่านอุตสาหกรรมได้ดังนี้

- 1) ย่านอุตสาหกรรมบริเวณถนนปู่เจ้าสมิงพราย หรือพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา เขตตำบลสำโรงใต้ และตำบลบางหญ้าแพรก
- 2) ย่านอุตสาหกรรมบริเวณถนนสุขสวัสดิ์ เขตตำบลบางพึ่ง ตำบลบางครุ และตำบลบางจาก
- 3) ย่านอุตสาหกรรมบริเวณพื้นที่บางกระเจ้า เขตตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกอบัว ตำบลบางกระสอบ และตำบลบางกระเจ้า
- 4) ย่านอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองพระประแดง เขตตำบลตลาด

โรงงานอุตสาหกรรมโดยมากจะกระจุกตัวหนาแน่นในเขตสุขาภิบาลพระประแดงบริเวณริมถนนสายหลักและถนนซอยต่าง ๆ ที่แยกย่อยออกไป ตลอดจนบริเวณคั้งน้ำริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลผ่านแบ่งอำเภอพระประแดงทั้งสองฝั่ง

โรงงานอุตสาหกรรมริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 503 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 47.49 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในอำเภอพระประแดง ซึ่งในย่านอุตสาหกรรมริมถนนปู่เจ้าสมิงพรายนี้ โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในเขตตำบลสำโรงใต้ โดยมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมถึง 454 โรงงาน จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในย่านถนนปู่เจ้าสมิงพราย 503 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 90.26 ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ตำบลสำโรงใต้มีความได้เปรียบในเรื่องทำเลที่ตั้งมากกว่าตำบลอื่น ๆ คือ มีถนนสุขุมวิทซึ่งเป็นถนนสายหลักเส้นหนึ่งของประเทศซึ่งมุ่งไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ทำให้การคมนาคมขนส่งสินค้าทำได้สะดวกและยังอยู่ใกล้กับการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ที่คลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าหลัก

แห่งหนึ่งของประเทศ ส่วนในตำบลบางหญ้าแพรกมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 47 โรงงาน และ ตำบลบางหัวเสือมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพียง 2 โรงงานเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากตำบลบางหัวเสือเป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วมเป็นประจำ อีกทั้งเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงยังเป็นถนนซอยซึ่งมีขนาดเล็กและมีสภาพไม่ดีทำให้การเข้าถึงลำบาก

โรงงานอุตสาหกรรมริมถนนสุขสวัสดิ์ มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 524 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 49.48 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในอำเภอพระประแดง เป็นย่านที่มีการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมทั่วกันทั้งสามตำบล ไม่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลใดตำบลหนึ่ง เหมือนกับย่านโรงงานอุตสาหกรรมริมถนนปู่เจ้าสมิงพรายซึ่งกระจุกตัวอยู่เฉพาะตำบลสำโรงใต้ โดยตำบลบางครุมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดใญ่ย่านนี้คือมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 221 โรงงาน รองลงมาได้แก่ตำบลพิง และ บางจาก มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 164 และ 139 โรงงาน ตามลำดับ

โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณพื้นที่บางกระเจ้า มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เพียง 29 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 2.74 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในอำเภอพระประแดงการที่พื้นที่บางกระเจ้ามีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนน้อย เนื่องจากเส้นทางคมนาคมที่สำคัญมีเพียงสายเดียว คือ ถนนเพชรหิรัญ - บางกอบัว เป็นถนนที่ค่อนข้างเล็กแคบ ผิวการจราจรชำรุดหลายแห่ง การบริการขั้นพื้นฐานยังไม่ทั่วถึง เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มักเป็นคลังสินค้าและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมเบื้องต้น ในตำบลบางยอและตำบลทรงคนองเป็นเขตที่รองรับการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากเขตเทศบาลพระประแดงมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 14 และ 7 โรงงาน ส่วนในตำบลบางกอบัวมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 7 โรงงานเท่ากับตำบลทรงคนอง ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดครอบครัวทำสิ่งไม้ ตำบลบางน้ำผึ้งมีโรงงานอุตสาหกรรม 1 โรงงาน เป็นอุตสาหกรรมประเภทต่อเรือ ส่วนในตำบลบางกระเจ้าและตำบลบางกระสอบไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่

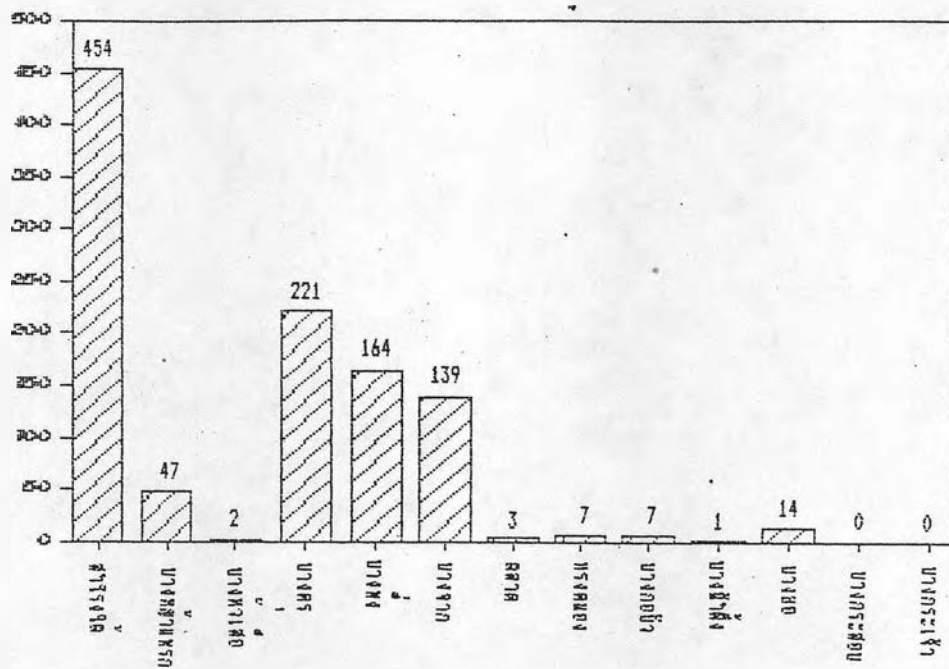
โรงงานอุตสาหกรรมเขตเทศบาลเมืองพระประแดง มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เพียง 3 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 0.28 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในอำเภอพระประแดง เนื่องจากเขตเทศบาลเมืองพระประแดงเป็นเขตที่มีอาคารร้านค้าและประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ราคาที่ดินมีราคาแพงไม่เหมาะกับการลงทุนสร้างเป็นโรงงาน

อุตสาหกรรม และการใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นย่านพาณิชย์กรรม

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง ปี พ.ศ.2532

ตำบล	โรงงาน	ร้อยละ	จำนวนแรงงาน			ร้อยละ
			ชาย	หญิง	รวม	
ลำโรงใต้	454	42.87	20,001	16,463	36,463	50.20
บางหญ้าแพรก	47	4.44	4,316	1,737	6,053	8.33
บางหัวเสือ	2	0.19	285	200	485	0.67
บางครุ	221	20.87	6,117	8,309	14,426	19.87
บางพั้ง	164	15.49	2,262	1,265	3,527	4.86
บางจาก	139	13.13	3,219	6,946	10,165	14.00
ทรงคนอง	7	0.66	154	71	225	0.31
ตลาด	3	0.28	10	4	14	0.02
บางกอบัว	7	0.66	49	0	49	0.07
บางน้ำผึ้ง	1	0.09	86	30	116	0.16
บางยอ	14	1.32	404	689	1,093	1.51
บางกระเจ้า	0	0.00	0	0	0	0.00
บางกระสอบ	0	0.00	0	0	0	0.00
รวมทั้งสิ้น	1,059	100.00	36,903	35,713	72,616	100.00

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ 2532

แผนภูมิ 4.1 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรายตำบล อำเภอพระประแดง พ.ศ.2532

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง

แผนที่ 4.2

สัญลักษณ์

• ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง

มาตราส่วน
1:60,000

ที่มา : ศวภมด รัชชชิต

4.2 ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

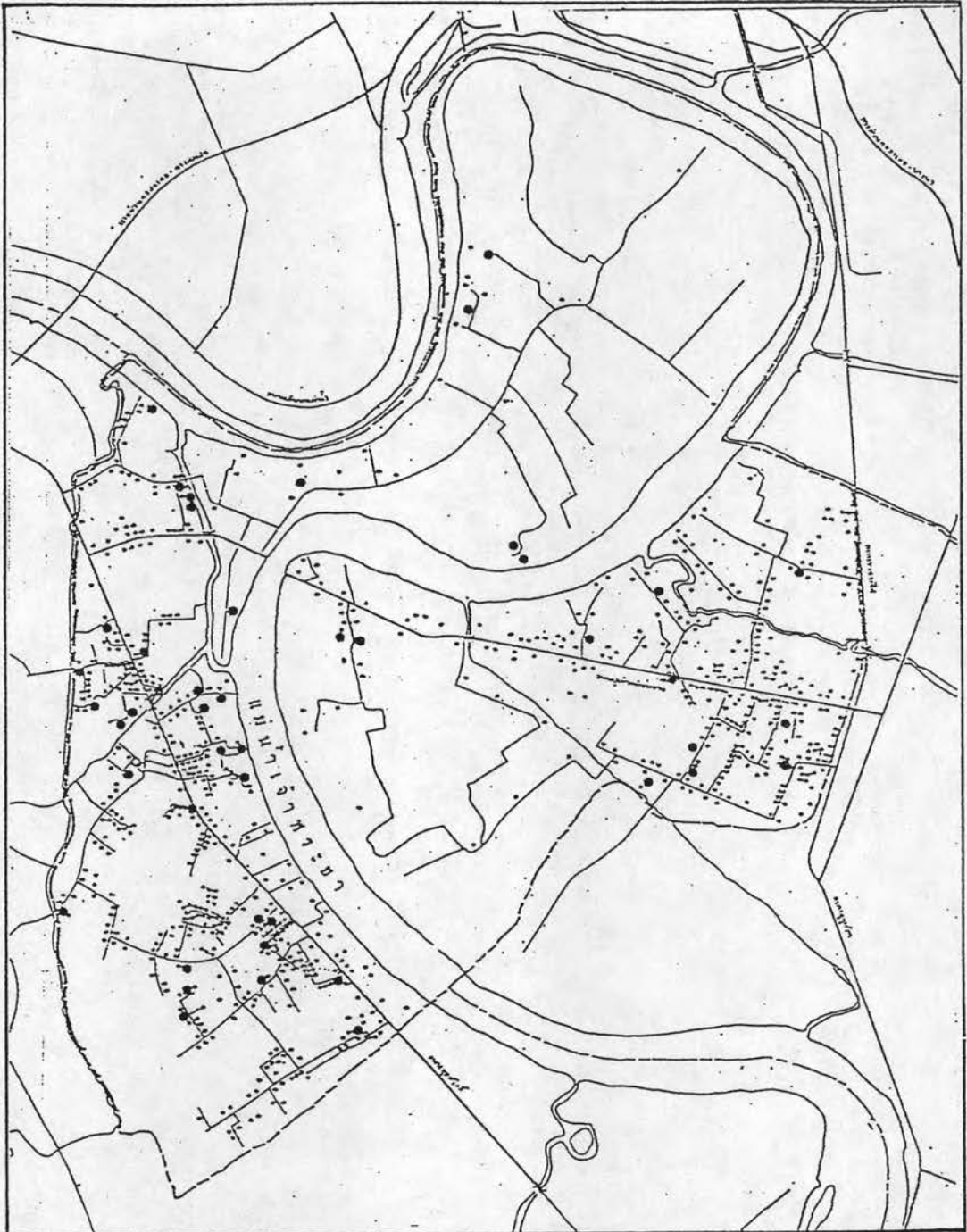
จากบัญชีท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2512) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 ได้แยกอุตสาหกรรมออกเป็น 99 ประเภท โดยบางประเภทของอุตสาหกรรมมีความคล้ายกันในผลิตภัณฑ์ ในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งประเภทของอุตสาหกรรมออกเป็น 10 ประเภทตามการศึกษาของ ดวงกมล ชัยมงคล (2534) ได้แก่

1. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม
2. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลาสติกเบื้องต้น
3. อุตสาหกรรมสิ่งทอ
4. อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์กระดาษ
5. อุตสาหกรรมเคมีและเคมีภัณฑ์
6. อุตสาหกรรมยาง ผลิตภัณฑ์พลาสติกและหนังสัตว์
7. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง
8. อุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ
9. อุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือดัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์
10. อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอื่น ๆ

โครงสร้างของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ 10 ประเภท ในอำเภอพระประแดง แต่ละประเภทมีโครงสร้างดังนี้

1. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม มีจำนวน 60 โรงงาน เงินลงทุนรวม 3057.696 ล้านบาท มีการจ้างงาน 3,722 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 86,318.72 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ อุตสาหกรรมทำเครื่องปรุงรสอาหาร อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ วัตถุดิบที่ได้จากภาคเกษตรกรรม เช่น เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ เมล็ดพืชที่ให้ น้ำมันต่าง ๆ แป้ง น้ำตาล และสารเคมี

ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจะมีลักษณะกระจายตัว เนื่องจากความสัมพันธ์ทางขบวนการผลิตระหว่างโรงงานมีน้อย แต่การกระจายตัวจะตั้งอยู่ใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลาสติกเบื้องต้นมากกว่า เพราะต้องพึ่งพาวัตถุดิบส่วนใหญ่จากอุตสาหกรรมดังกล่าว

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

<p>แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม อาหาร และ เครื่องดื่ม</p>	<p>แผนที่ 4.3</p>
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม • อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p>
<p>ที่มา : สวทเขต ชัยนาท (2534) มาตรฐาน 1:60,000</p>	

2. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตผลกลสิกรรมเบื้องต้น มีจำนวน 41 โรงงาน เงินลงทุนรวม 3153.25 ล้านบาท มีการจ้างงาน 2,101 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 33,999.21 แรงม้า อุตสาหกรรมสำคัญได้แก่ อุตสาหกรรมไซโล ร่อน-บด-อบเมล็ดพืช และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แป้งต่าง ๆ วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ เมล็ดพืชต่าง ๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ที่ตั้งของโรงงานส่วนมากจะอยู่ตามริมน้ำ โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทำให้โรงงานได้รับประโยชน์จากการคมนาคมขนส่งทางเรือ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายการขนส่งระยะทางไกลน้อยที่สุด สามารถรับน้ำหนักและปริมาณได้มาก โรงงานส่วนใหญ่จะมีท่าเรือและคลังสินค้า เมื่อเรือบรรทุกสินค้าระหว่างประเทศเข้ามาที่ท่าเรือกรุงเทพมหานครจะสามารถเทียบท่าของโรงงานได้สะดวก สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องจักรขนาดใหญ่ที่ใช้ในการขนถ่าย เช่นปั้นจั่น หรือ เครื่องดูดสารเป็นกอง ทำให้การขนถ่ายวัตถุดิบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. อุตสาหกรรมสิ่งทอ มีจำนวน 206 โรงงาน เงินลงทุนรวม 6,968.766 ล้านบาท มีการจ้างงาน 33,265 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 205,759.744 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่อุตสาหกรรมทอผ้าและฟอกย้อมด้าย ปั่นด้าย วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ผ้าเส้นใยต่าง ๆ ผ้าฝ้าย และสารเคมีที่ใช้ในการย้อมและฟอกย้อม

โดยทั่วไปค่าใช้จ่ายในการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นอยู่กับค่าจ้างแรงงานและวัตถุดิบ ลักษณะการกระจุกตัวของโรงงานโดยเฉพาะโรงงานขนาดเล็กทำให้เกิดการประหยัดจากการหาแรงงานที่มีความชำนาญและใช้วัตถุดิบถึงสำเร็จรูปจากโรงงานอื่นในการผลิต ขณะเดียวกันความจำเป็นในการอยู่ใกล้ผู้บริโภคเพื่อรับข่าวสารการเปลี่ยนแปลงด้านความต้องการของผู้บริโภคก็เป็นสิ่งสำคัญทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้มีการกระจุกตัวในอำเภอพระประแดงอย่างเห็นได้ชัด เพราะนอกจากตั้งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นทั้งแหล่งตลาดและแหล่งวัตถุดิบจากต่างประเทศที่สำคัญแล้ว อำเภอพระประแดงยังมีอิทธิพลในการดึงดูดการลงทุนแรงงานเข้ามาเป็นจำนวนมาก

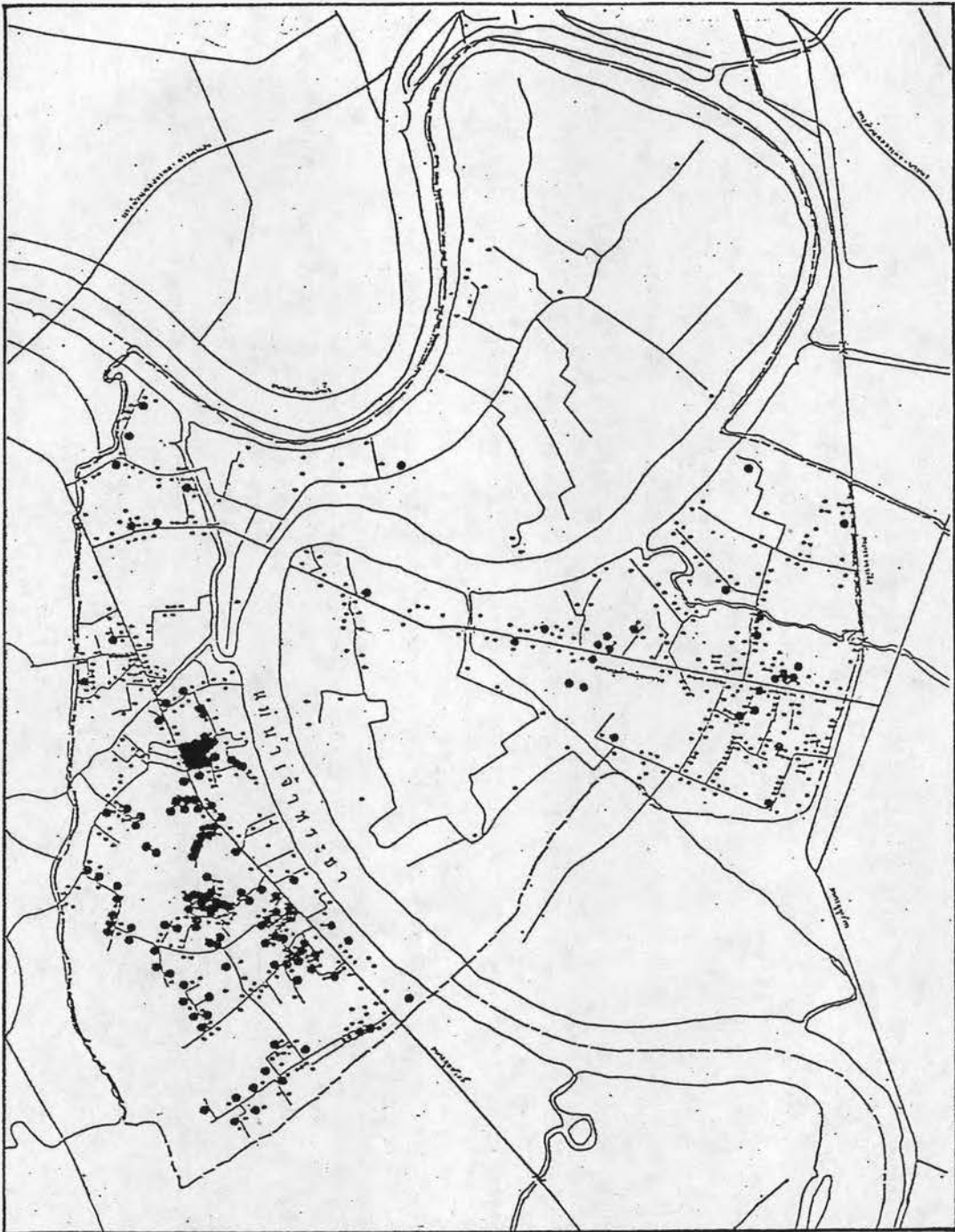
4. อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์กระดาษ มีจำนวน 80 โรงงาน เงินลงทุนรวม 632.043 ล้านบาท มีการจ้างงาน 2,370 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 29,056.94 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องไม้ และอุตสาหกรรมกล่องกระดาษและการผลิตกระดาษ วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ไม้แปรรูปต่าง ๆ เศษกระดาษและเยื่อกระดาษ

เนื่องจากการขนส่งไม้และไม้แปรรูปต่าง ๆ สะดวกกว่าการขนส่งสินค้าที่มี

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

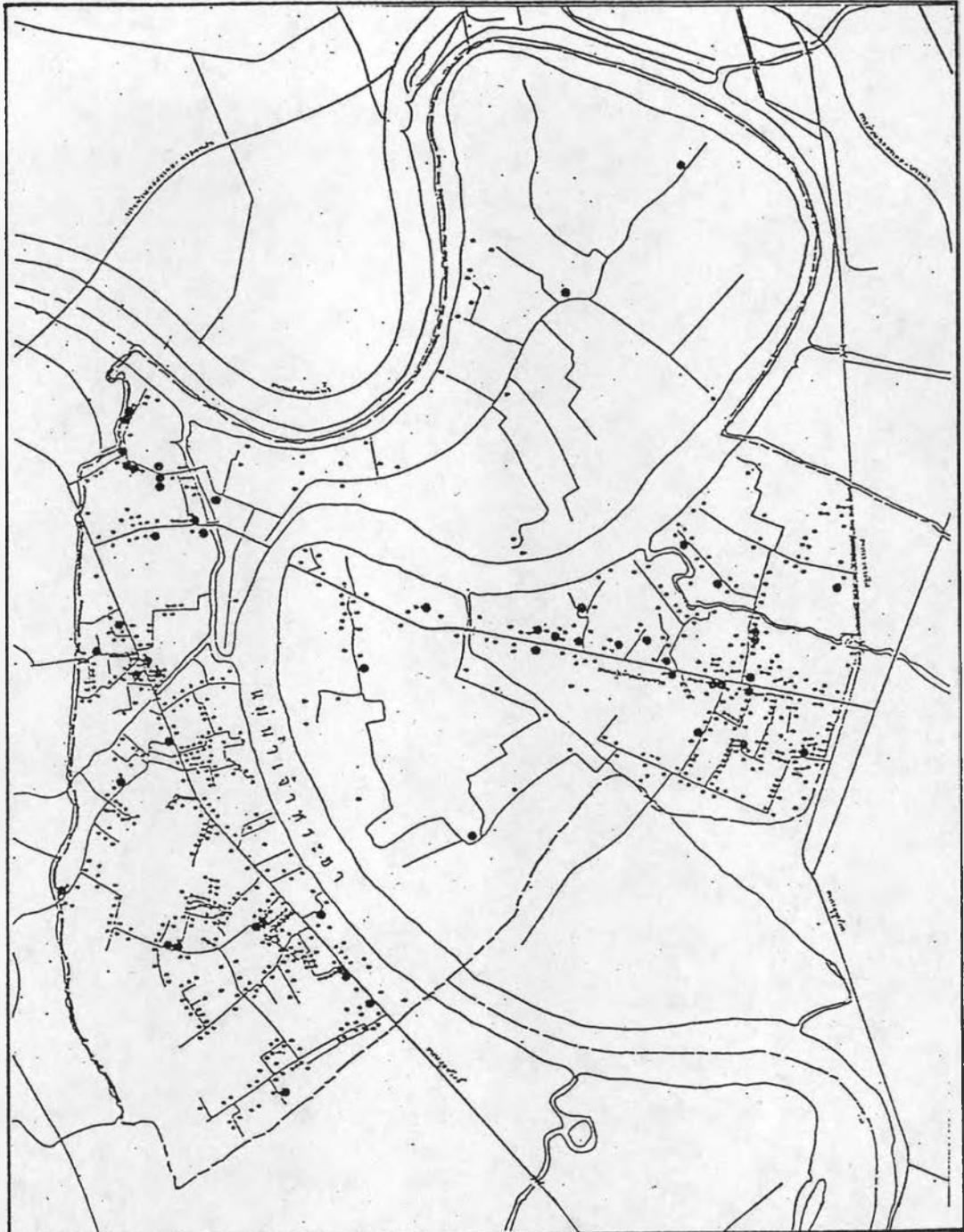
<p>แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้น</p>	<p>แผนที่ 4.4</p>
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องปั้น ○ อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p>
<p>ที่มา : ศวภมจ รัชชคต (2534)</p>	<p>มาตราส่วน 1 : 60,000</p>

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง	แผนที่ 4.5
สัญลักษณ์	น.
● : ที่ตั้งอุตสาหกรรมสิ่งทอ ○ : อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ	มาตรฐาน 1:60,000

ที่มา : ศาสนา รัชชคต (2534)

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง	แผนที่ 4.6
สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมไม้-ผลิตภัณฑ์กระดาษ • อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	น.
วิชา : ศวภษศ รัชชศศ (2534) มาตราส่วน 1:60,000	

ลักษณะเทอะทะอย่างเครื่องเรือนหรือเฟอร์นิเจอร์ จึงทำให้ที่ตั้งของโรงงานมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในท้องถิ่นหรืออยู่ใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ สำหรับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์กระดาษนั้นต้องใช้น้ำในขบวนการผลิตและมีน้ำทิ้งเป็นจำนวนมาก ลักษณะที่ตั้งจึงกระจายตัวอยู่ใกล้กับบริเวณแหล่งน้ำ

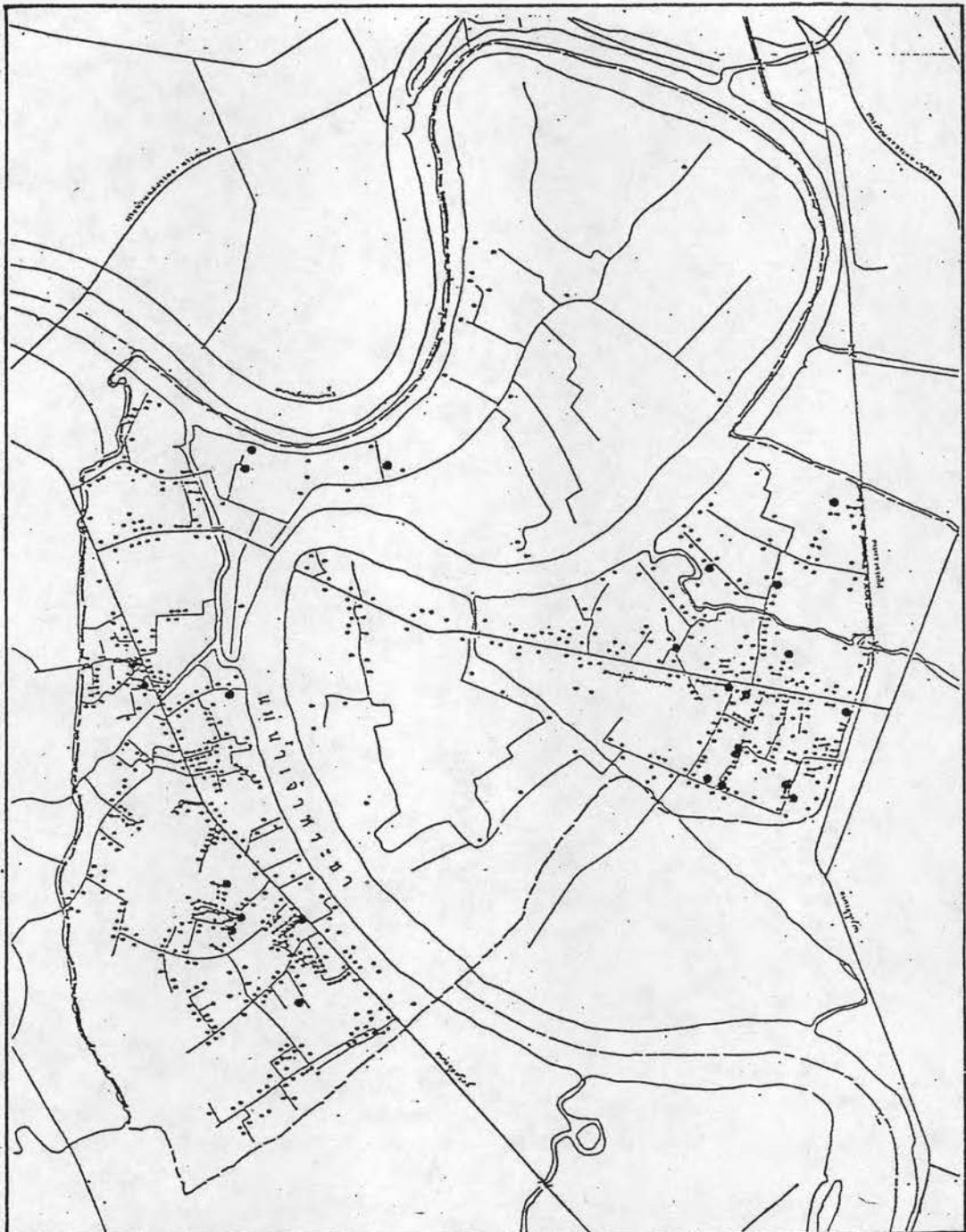
5. อุตสาหกรรมเคมีและเคมีภัณฑ์ มีจำนวน 40 โรงงาน เงินลงทุนรวม 809.67 ล้านบาท มีการจ้างงาน 1,579 คน ใช้จ่ายเครื่องจักร 21,325.123 แร่งม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตสี อุตสาหกรรมสบู่มะขาม และน้ำยาซักล้าง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์กระดาษ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ สารเคมีและเคมีภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ

อุตสาหกรรมเกือบทุกโรงงานใช้สารเคมีเป็นวัตถุดิบส่วนหนึ่งในการผลิตสินค้า แม้ว่าอำเภอนระประแดงจะมีท่าเรือที่นำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศอยู่ถึง 6 ท่า แต่อุตสาหกรรมเคมีและเคมีภัณฑ์ ในการศึกษาครั้งนี้มีที่ตั้งไม่สัมพันธ์กับที่ตั้งของท่าเรือดังกล่าว คือมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปและสำหรับอุตสาหกรรมบางชนิดที่ต้องใช้น้ำและมีน้ำทิ้ง จากขบวนการผลิตเป็นจำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตสี โรงงานผลิตภัณฑ์กระดาษ และโรงงานผลิตน้ำมันหล่อลื่น มักมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณแหล่งน้ำเพื่อความสะดวกในการระบายน้ำทิ้ง

6. อุตสาหกรรมยาง ผลิตภัณฑ์พลาสติกและหนังสัตว์ มีจำนวน 79 โรงงาน เงินลงทุนรวม 4,795.32 ล้านบาท มีการจ้างงาน 3,267 คน ใช้จ่ายเครื่องจักร 89,690.05 แร่งม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตยาง ยางสำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก อุตสาหกรรมเครื่องใช้จากไฟเบอร์และพลาสติก วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ยางพารา เม็ดพลาสติก พิวซีและสารเคมี

อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์พลาสติกเป็นการหาวัตถุดิบมาประกอบขึ้นเป็นผลผลิตใหม่ ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ในแนวทแยงระหว่างอุตสาหกรรมประเภทนี้กับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ทำให้ที่ตั้งของอุตสาหกรรมนี้มีลักษณะกระจายตัวในพื้นที่ แต่ก็กระจุกตัวในบริเวณใกล้กับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งตลาดที่สำคัญ เนื่องจากกระบวนการผลิตทำให้สินค้ามีขนาดใหญ่ขึ้นและมีรูปร่างที่แตกต่างกัน การที่มีที่ตั้งใกล้กับแหล่งตลาดจึงมีความสะดวกในการขนส่งและเป็นการประหยัดค่าขนส่ง

สำหรับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มโรงงานฟอกหนัง อำเภอมืองสมุทรปราการ จึงทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้มีเพียงจำนวนน้อยที่

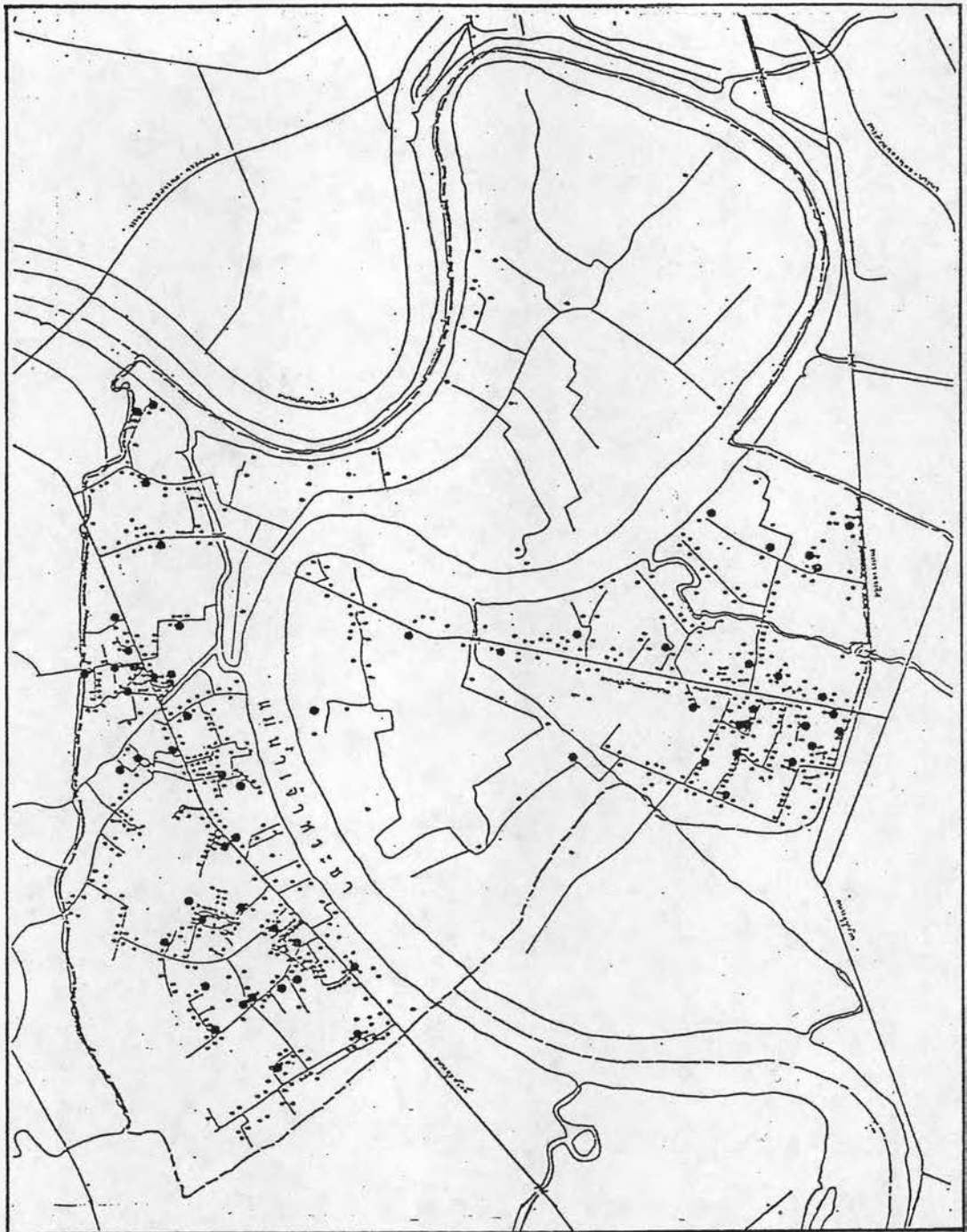

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเคมีและเคมีภัณฑ์	แผนที่ 4.7
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมเคมี-เคมีภัณฑ์ • อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p> <p>มาตราส่วน 1:60,000</p>

ที่มา : ศวภษช รัชชเศศ (2534)

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมยาง ผลิตภัณฑ์พลาสติก และหนังสือพิมพ์

แผนที่ 4.8

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอุตสาหกรรมยาง-ผลิตภัณฑ์พลาสติกและหนังสือพิมพ์
- อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ

มาตราส่วน
1:60,000

ที่มา : ศวงภมร ไชยมงคล (2534)

ตั้งอยู่ในอำเภอพระประแดง

7. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง มีจำนวน 11 โรงงาน เงินลงทุนรวม 102.96 ล้านบาท มีการจ้างงาน 474 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 1,611.49 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์คอนกรีต วัสดุก่อสร้างที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ปูนซีเมนต์ ดินทราย และหิน

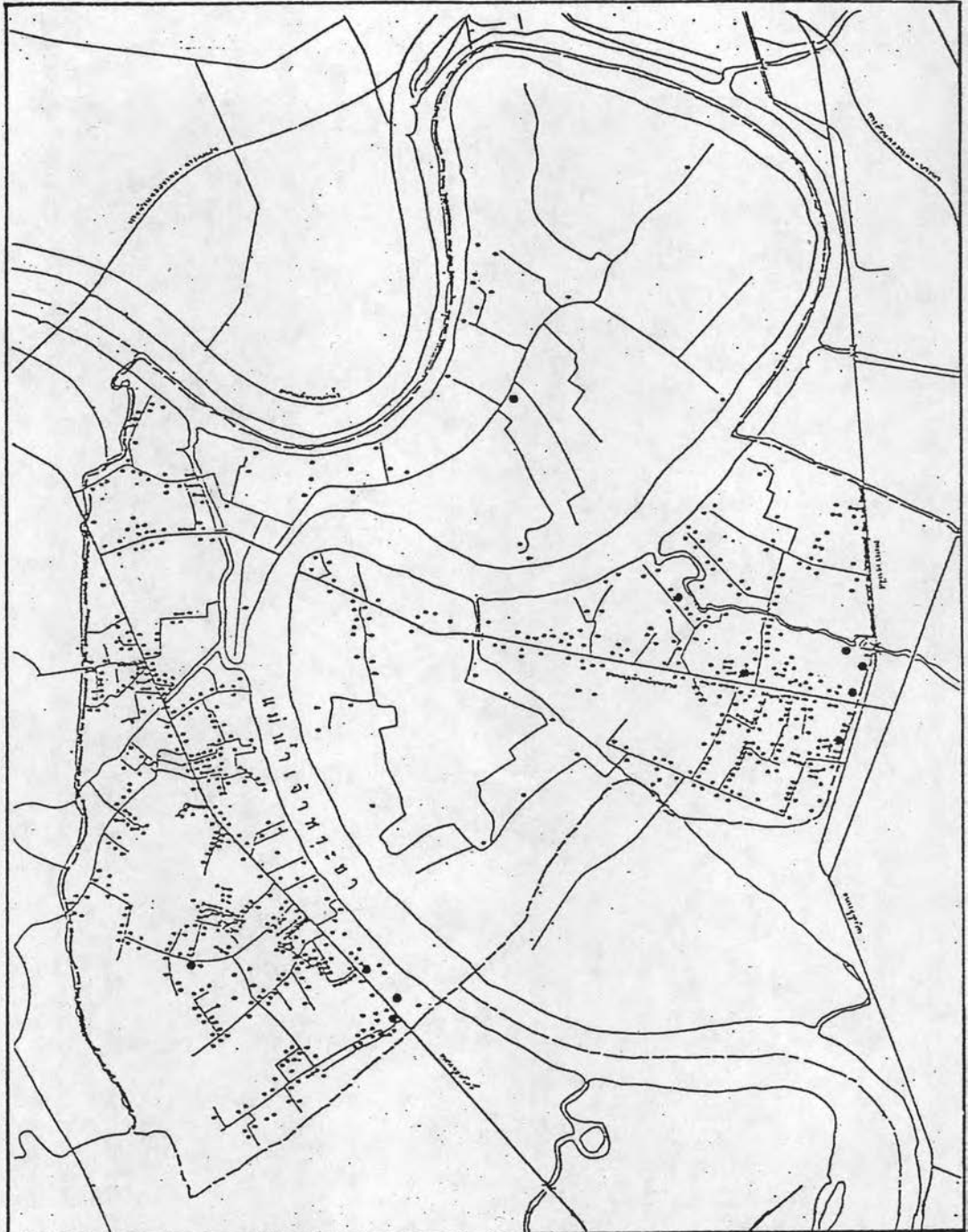
จากลักษณะวัสดุก่อสร้างชนิดที่หายากในท้องถิ่น อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ อุตสาหกรรมประเภทนี้มีจำนวนน้อย ประกอบกับการขนส่งวัสดุก่อสร้างเป็นระยะทางไกล ๆ นั้นมีส่วนให้ผลผลิตได้รับความกระทบกระเทือน ที่ตั้งของอุตสาหกรรมมีลักษณะกระจายตัวในพื้นที่เพื่อสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่นโดยเฉพาะ

8. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ มีจำนวน 247 โรงงาน เงินลงทุนรวม 9,838.374 ล้านบาท มีการจ้างงาน 11,080 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 276,249.12 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตเหล็ก และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะสำเร็จรูป วัสดุก่อสร้างที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ เศษเหล็กและเหล็กกล้า และสารเคมี

เนื่องจากวัสดุก่อสร้างที่ใช้ส่วนใหญ่มีการนำเข้าจากต่างประเทศโดยการขนส่งทางเรือ ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมที่มีที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตเหล็ก ซึ่งนอกเหนือจากความสะดวกในการขนส่งวัสดุก่อสร้าง การที่มีที่ตั้งใกล้กับแหล่งน้ำยังสามารถใช้ประโยชน์จากน้ำเพื่อลดความร้อนของเครื่องจักร หรือทำความสะอาดเครื่องจักร ลักษณะการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้ได้ก่อให้เกิดความประหยัดในการขนส่งผลผลิตที่อยู่ในรูปของวัสดุก่อสร้างสำเร็จรูปให้กับโรงงานอื่น ๆ ทั้งที่เป็นอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ หรือ ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้จากเหล็กและอุตสาหกรรมต่างประเภท เช่น อุตสาหกรรมซ่อมแซม หรือ ตัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์

9. อุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือตัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์ มีจำนวน 208 โรงงาน เงินลงทุนรวม 2,821.243 ล้านบาท มีการจ้างงาน 10,878 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 68,821.808 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ อุตสาหกรรมทำชิ้นส่วนรถยนต์ อุตสาหกรรมประกอบจักรยาน จักรยานยนต์ และผลิตอะไหล่ อุตสาหกรรมถลุง-เชื่อมโลหะ วัสดุก่อสร้างที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์เครื่องยนต์

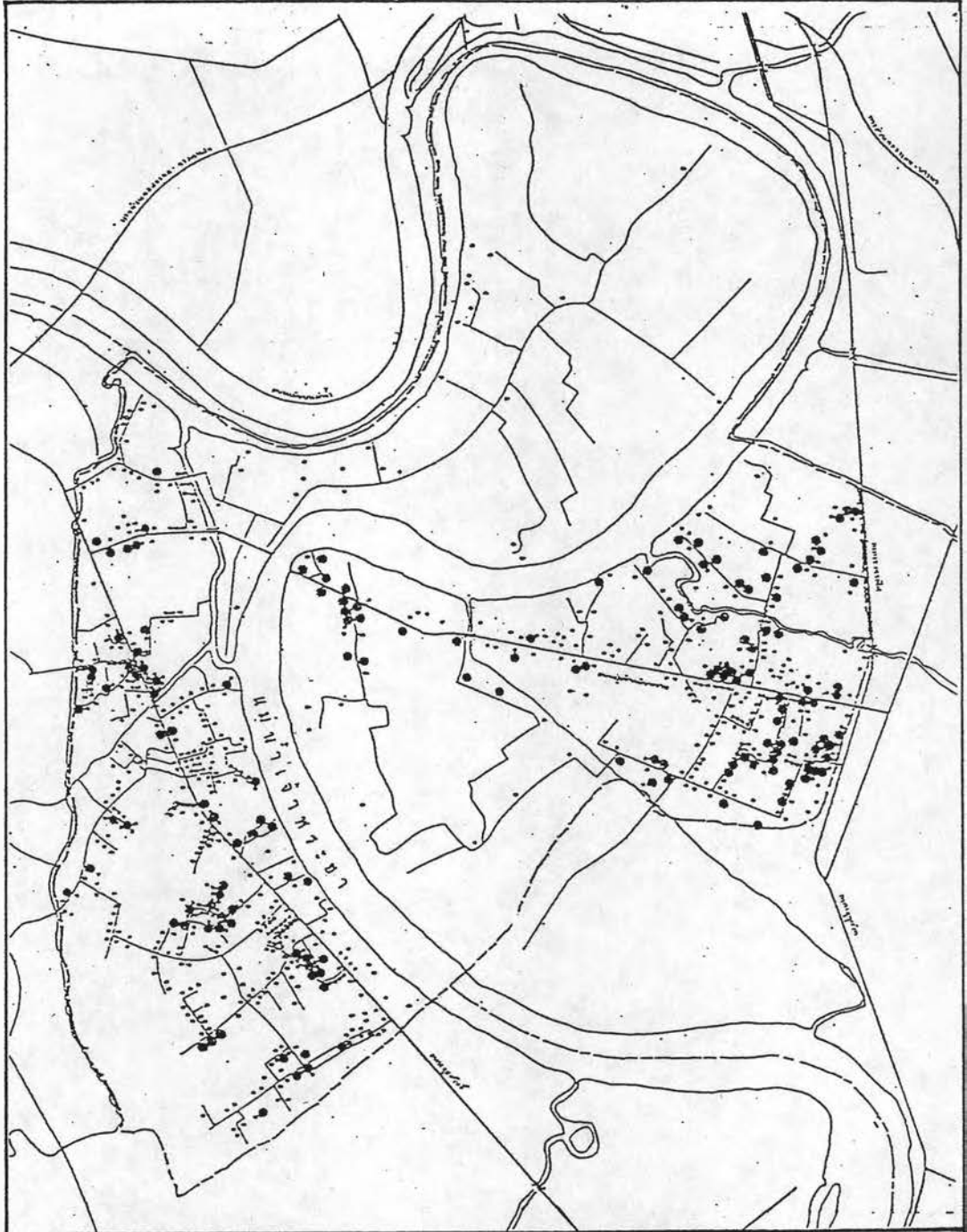
อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ จักรยาน และจักรยานยนต์ เป็นอุตสาหกรรมที่

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

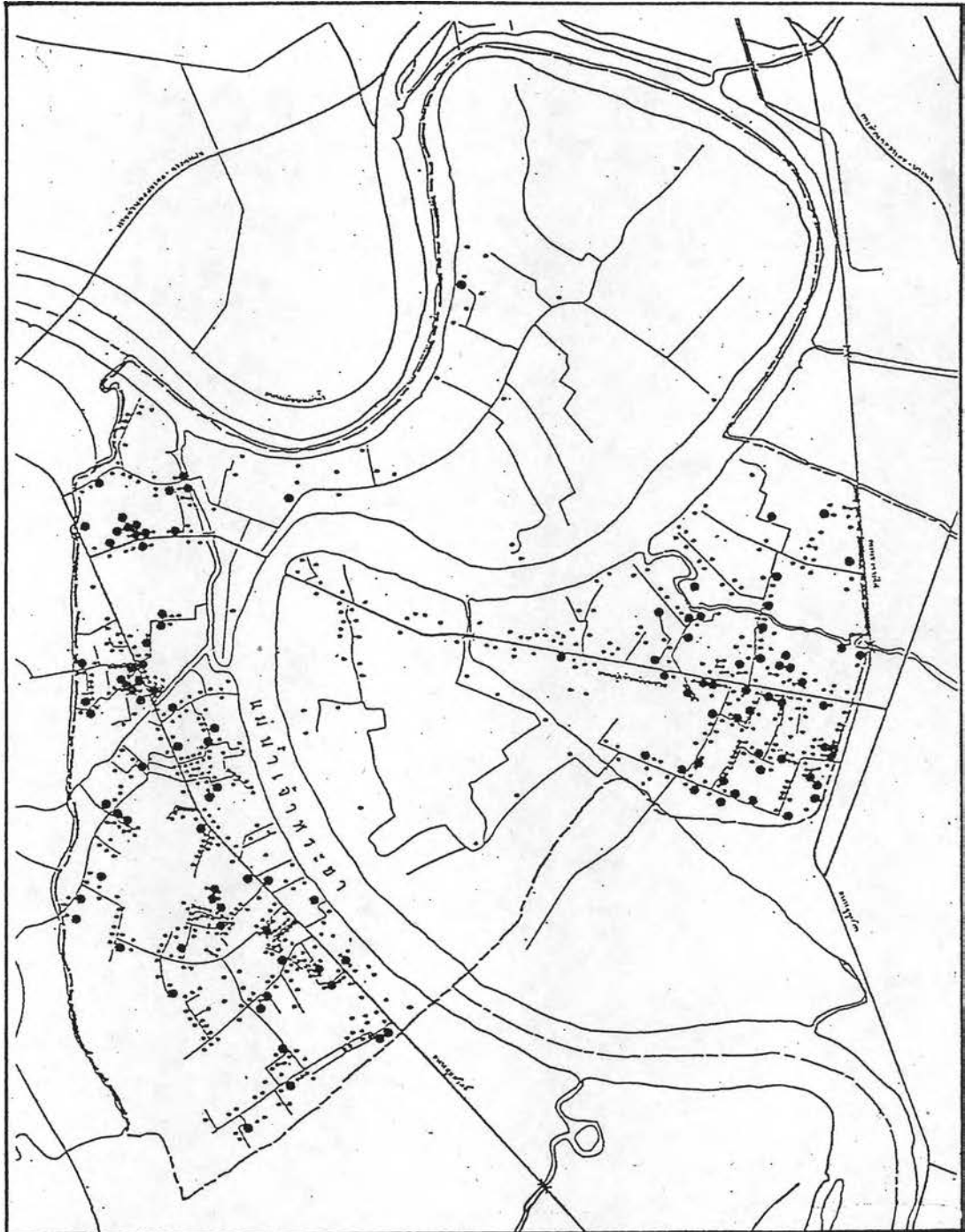
แสดง	แผนที่ 4.9'
สัญลักษณ์	<p>น.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมวัลศกก่อสร้าง อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>มาตราส่วน 1 : 60,000</p>

ที่มา : ศาสตราจารย์ ชัยมงคล (2534)

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ	แผนที่ 4.10
สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมโลหะ-ผลิตภัณฑ์โลหะ • อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	น.
ที่มา : ศวภษด ชัยขงคด (2534)	มาตราส่วน 1:60,000

**การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ**

แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือดัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์ **แผนที่ 4.11**

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอุตสาหกรรมซ่อมแซม หรือดัดแปลง เครื่องจักรกล-เครื่องยนต์
- อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ

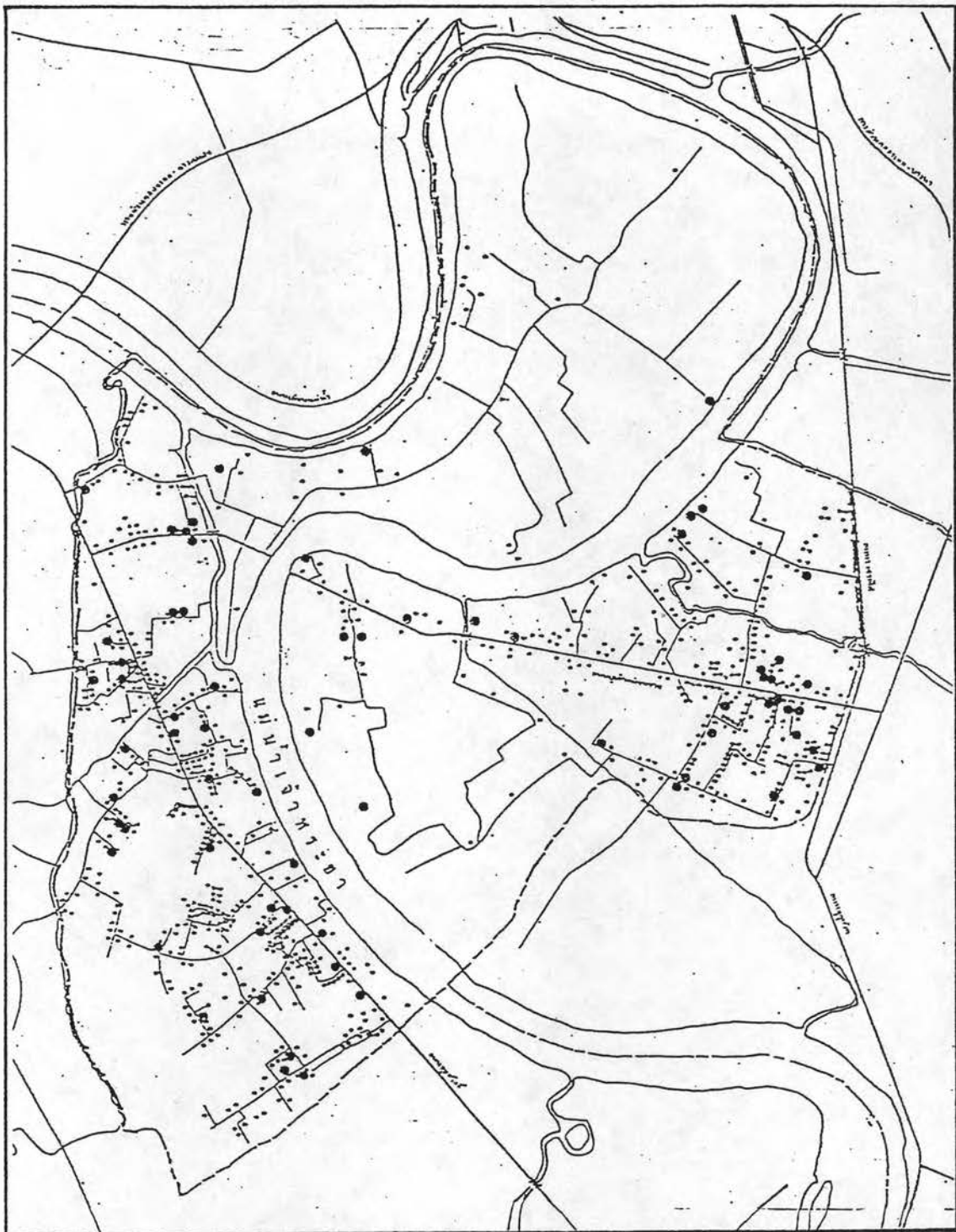
มาตราส่วน
1:60,000

ที่มา : ศาสตราจารย์ ชัยมงคล (2534)

มีแหล่งตลาดเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกที่ตั้งเนื่องจากการผลิตทำให้สินค้ามีลักษณะเทอะทะและมีน้ำหนักมากขึ้นอุตสาหกรรมดังกล่าวจึงเกาะกลุ่มอยู่รอบ ๆ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดที่รองรับสินค้าที่สำคัญที่สุด และจากการที่อุตสาหกรรมประเภทนี้ส่วนมากต้องพึ่งพาวัตถุดิบที่เป็นผลผลิตจากอุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ โดยเฉพาะการผลิตชิ้นส่วนที่เป็นอะไหล่หรืออุปกรณ์เครื่องยนต์ เครื่องจักร ทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้มีการกระจายตัวอยู่ในกลุ่มของอุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะอย่างเห็นได้ชัด

10. อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอื่น ๆ มีจำนวน 87 โรงงาน เงินลงทุนรวม 1,048.838 ล้านบาท มีการจ้างงาน 3,880 คน ใช้กำลังเครื่องจักร 39,118 แรงม้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมผลิตสายไฟ และอุตสาหกรรมนิรมลสิ่งนิรมล วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้า พิวซี ซี และ เคมีภัณฑ์

จากลักษณะของอุตสาหกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการผลิตในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน จึงทำให้ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปในรูปการกระจายตัว แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งตลาดที่สำคัญ และเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าออกสู่ภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้มีการกระจายตัวอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอื่น ๆ	แผนที่ 4.12
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ที่ตั้งอุตสาหกรรมไฟฟ้า และอื่น ๆ ○ อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p> <p>มาตราส่วน 1:60,000</p>

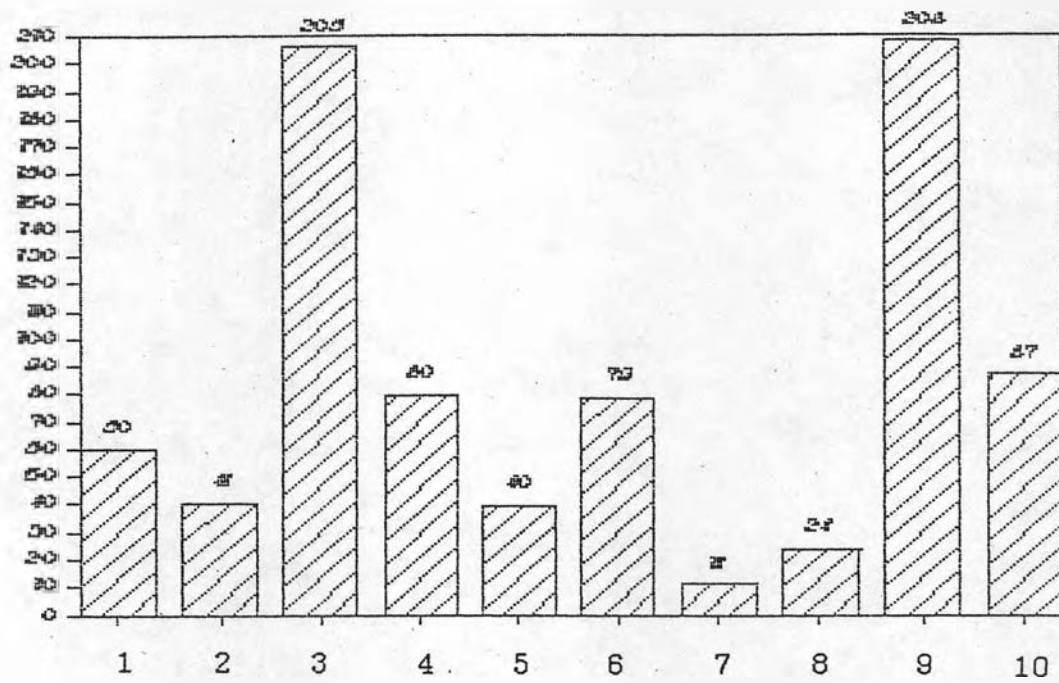
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมตามประเภทอุตสาหกรรมรายตำบล อำเภอพระประแดง

ตำบล	ประเภทอุตสาหกรรม										รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
ลำโรงใต้	12	20	37	26	23	33	6	147	111	39	454	42.87
บางหญ้าแพรก	2	4	1	7	3	4	-	20	3	3	47	4.44
บางหัวเสือ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	0.19
บางพึ่ง	18	4	14	19	6	19	-	24	45	15	164	15.49
บางครุ	10	5	105	10	3	12	2	31	30	13	221	20.87
บางจาก	12	3	47	10	2	10	3	24	16	12	139	13.13
ตลาด	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	3	0.28
ทรงคนอง	3	-	-	1	2	-	-	-	1	-	7	0.66
บางยอ	3	5	2	-	1	-	-	-	1	2	14	1.32
บางกอบัว	-	-	-	6	-	-	-	1	-	-	7	0.66
บางน้ำผึ้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0.09
บางกระสอบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
บางกระเจ้า	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	60	41	206	80	40	79	11	247	208	87	1,059	100.00

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2532

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าการโรงงานอุตสาหกรรมโดยมากจะหนาแน่นในเขตสุขาภิบาลพระประแดง บริเวณริมถนนสายหลักและซอยที่แยกย่อยออกไป ตลอดจนบริเวณคู้้งน้ำ

แผนภูมิ 4.2 แสดงจำนวนประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมรายตำบล อำเภอพระประแดง พ.ศ. 2532

ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลแบ่งผ่านอำเภอพระประแดง 2 ฝั่ง

ในเขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในตำบลสำโรงไต้ฝุ่น ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมโลหะหรือผลิตภัณฑ์โลหะจำนวน 167 โรงงาน และ โรงงานอุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือตัดแปลงเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์จำนวน 114 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และ 22.7 ตามลำดับ ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ในตำบลบางหญ้าแพรกมีโรงงานอุตสาหกรรม 47 โรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมโลหะหรือผลิตภัณฑ์โลหะ เนื่องจากความได้เปรียบในเรื่องทำเลที่ตั้งอยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้การขนส่งวัตถุดิบและสินค้าทางเรือได้สะดวก โดยเฉพาะวัตถุดิบและสินค้าที่มีน้ำหนักมาก

ในเขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยเฉพาะ โรงงานทอผ้ามีจำนวน 166 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 31.7 ของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอนี้จะอยู่หนาแน่นในตำบลบางครุ ร่องลงมาเป็นโรงงานอุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือตัดแปลงเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ เนื่องจากถนนสุขสวัสดิ์เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัดสมุทรปราการ คือ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดกรุงเทพมหานครที่เขตราชบุรีบูรณะ เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับถนนนคร เขื่อนขันธ์ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวที่รองรับยานพาหนะที่จะข้ามแพขนานยนต์ไปทางฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะรถบรรทุกสินค้าต่าง ๆ มีเป็นจำนวนมาก

ในเขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมไม่มากนัก เนื่องจากไม่มีความพร้อมในด้านการคมนาคมที่มีถนนเพียงเส้นทางเดียวและขนาดแคบ การบริการของรัฐในด้านสาธารณูปโภคไม่ทั่วถึง โรงงานอุตสาหกรรมในเขตบางกระเจ้านี้ส่วนใหญ่มักตั้งริมแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากความได้เปรียบในเรื่องการขนส่งทางน้ำ โรงงานอุตสาหกรรมจึงมักเป็นโรงงานที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมเบื้องต้น ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมในตำบลบางกอบัวนั้นส่วนมากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมทำสิ่งไม้ ซึ่งใช้วัตถุดิบส่วนหนึ่งมาจากท่าเรือกรุงเทพ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับตำบลนี้ โดยเฉพาะไม้ที่ใช้บรรจุภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ที่ขนส่งระหว่างประเทศ

4.3 การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ และผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

การกระจายตัวของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมนั้น จะขึ้นอยู่กับขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในแต่ละตำบล ขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมแบ่งออกได้เป็น 4 ขนาด ตามการศึกษา ของ ดวงกมล ชัยมงคล (2534) ได้แก่

1) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัว (Home Industry) ได้แก่ การผลิตสิ่งของสำหรับใช้เองภายในบ้านเรือนหรือจำหน่ายเป็นรายได้นิเศษ โดยมีทุนจดทะเบียน (Registered Capital) ของกิจการนั้น ๆ ไม่เกิน 1 ล้านบาท และมีจำนวนแรงงานไม่เกิน 10 คน โดยอาจใช้แรงงานตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่หรืออาจมีการจ้างแรงงานคนอื่นบ้างเป็นครั้งคราว

2) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (Small-Scale Industry) ได้แก่ อุตสาหกรรมหรือโรงงานประเภทบริภัณฑ์ ประเภทหัตถกรรมหรือประเภทอุตสาหกรรมขนาดครอบครัวที่มีเงินทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1 - 10 ล้านบาท และมีการจ้างงานตั้งแต่ 11 - 50 คน

3) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง (Medium-Scale Industry) ได้แก่ อุตสาหกรรม หรือโรงงานที่มีการลงทุนตั้งแต่ 10 - 100 ล้านบาท มีการใช้แรงงานตั้งแต่ 51 - 500 คน และมีเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิตที่ทันสมัยหรือค่อนข้างทันสมัยกว่าโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

4) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (Large-Scale Industry) ได้แก่ อุตสาหกรรม หรือโรงงานที่มีการลงทุนมากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป มีการใช้แรงงานตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป การผลิตต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง มีอัตราการผลิตมากจึงจะคุ้มทุน มีระบบการบริหารงานภายในโรงงานที่ทันสมัยและมีการรวมขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิตไว้มากขึ้นตอนกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนโรงงานขนาดต่าง ๆ แยกตามจำนวนแรงงานในอำเภอพระประแดง
ปี พ.ศ.2532

พื้นที่ย่านโรงงาน อุตสาหกรรม	โรงงานขนาด ครอบครัว	โรงงานขนาด เล็ก	โรงงานขนาด กลาง	โรงงานขนาด ใหญ่	จำนวน แรงงาน
ถนนปู่เจ้าสมิงพราย	170	199	123	18	43,001
ถนนสุขสวัสดิ์	185	224	101	7	28,118
บริเวณบางกระเจ้า	11	10	8	-	1,483
เทศบาลเมืองพระประแดง	3	-	-	-	14
รวมทั้งสิ้น	369	433	232	25	72,616

ที่มา : ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2532.

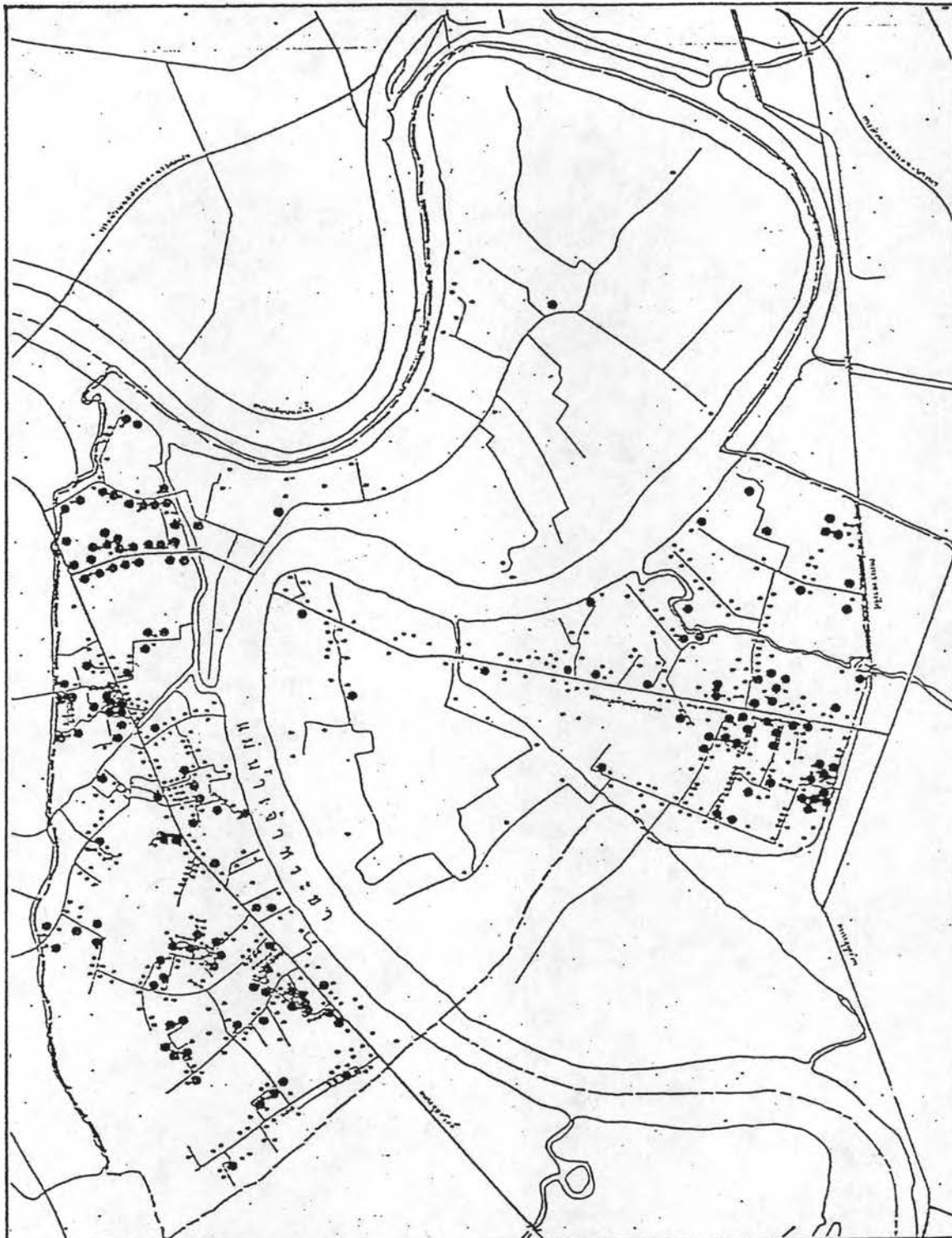
จากตารางที่ 4.4 พบว่าในอำเภอพระประแดงส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีจำนวน 433 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 40.88 ของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในอำเภอพระประแดง รองลงมาได้แก่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัว โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีจำนวน 369, 232 และ 25 โรงงานตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 34.84, 21.91 และ 2.37 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความหนาแน่นของโรงงานอุตสาหกรรมต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร พบว่าพื้นที่เขตเทศบาลเมืองพระประแดงมีความหนาแน่นมากที่สุดคือ มีความหนาแน่น 43 โรงงานต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร

เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย เป็นย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กมากที่สุดคือ 199 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 45.96 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กทั้งหมดในอำเภอพระประแดง รองลงมาได้แก่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัว โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีจำนวน

170, 123 และ 18 โรงงาน ตามลำดับ แต่จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในย่านพื้นที่ โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายนี้มีมากที่สุด เมื่อเทียบกับย่านโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในอำเภอพระประแดง และในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายนี้มีจำนวน แรงงาน 43,001 คน คิดเป็นร้อยละ 59.22 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในอำเภอพระประแดง แต่จำนวนแรงงานส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในตำบลสำโรงใต้ถึง 36,463 คน เนื่องจากตำบล สำโรงใต้มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมถึง 454 โรงงาน และมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่ 17 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอุตสาหกรรมโลหะ และผลิตภัณฑ์โลหะและอุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือดัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์ จึงทำให้ แรงงานส่วนใหญ่มากระจุกตัวในตำบลสำโรงใต้

เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ เป็นย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ขนาดเล็กมากที่สุดเช่นเดียวกับโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย คือ มีจำนวนโรงงาน อุตสาหกรรมขนาดเล็ก 224 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 51.73 ของจำนวนโรงงาน อุตสาหกรรมขนาดเล็กทั้งหมดในอำเภอพระประแดง รองลงมาได้แก่โรงงานอุตสาหกรรมขนาด ครอบครั้ว โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีจำนวน 185, 101 และ 7 โรงงาน ตามลำดับ และในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์นี้มีจำนวน แรงงาน 28,118 คน คิดเป็นร้อยละ 38.72 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในอำเภอพระประแดง แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในตำบลบางครุ และ บางจากจำนวน 24,591 คน เนื่องจากโรงงาน อุตสาหกรรมขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ และยังมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่อีกด้วย โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในสองตำบลนี้ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอ และ อุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ส่วน โรงงานอุตสาหกรรมในตำบลบางพิงส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครั้ว และมักเป็น โรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ไม่ต้องใช้แรงงานมาก จึงทำให้จำนวนแรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรมมีน้อยกว่าในตำบลบางครุ และตำบลบางจาก

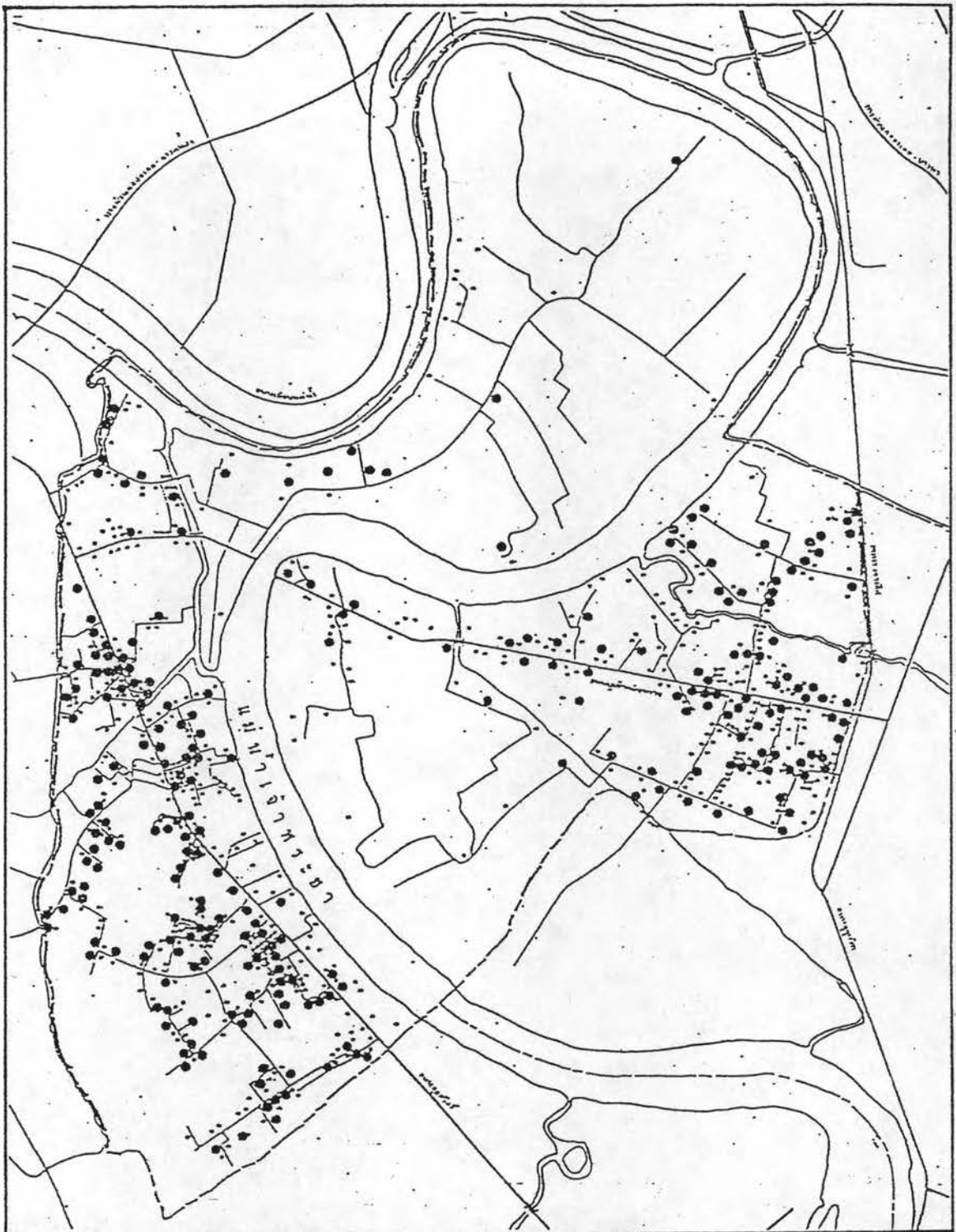
เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า เป็นย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ขนาดครอบครั้วมากที่สุดคือ 11 โรงงาน รองลงมาได้แก่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง มีจำนวน 10 และ 8 โรงงาน ตามลำดับ มีจำนวนแรงงาน 1,483 คน คิดเป็นร้อยละ 2.04 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในอำเภอพระประแดง ซึ่งพื้นที่

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัว ตามจำนวนแรงงาน	แผนที่ 4.14
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อุตสาหกรรมขนาดครอบครัว ● อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p> <p>มาตราส่วน 1:60,000</p>

ที่มา : ศวเกษตร รัชชเขต (2534)

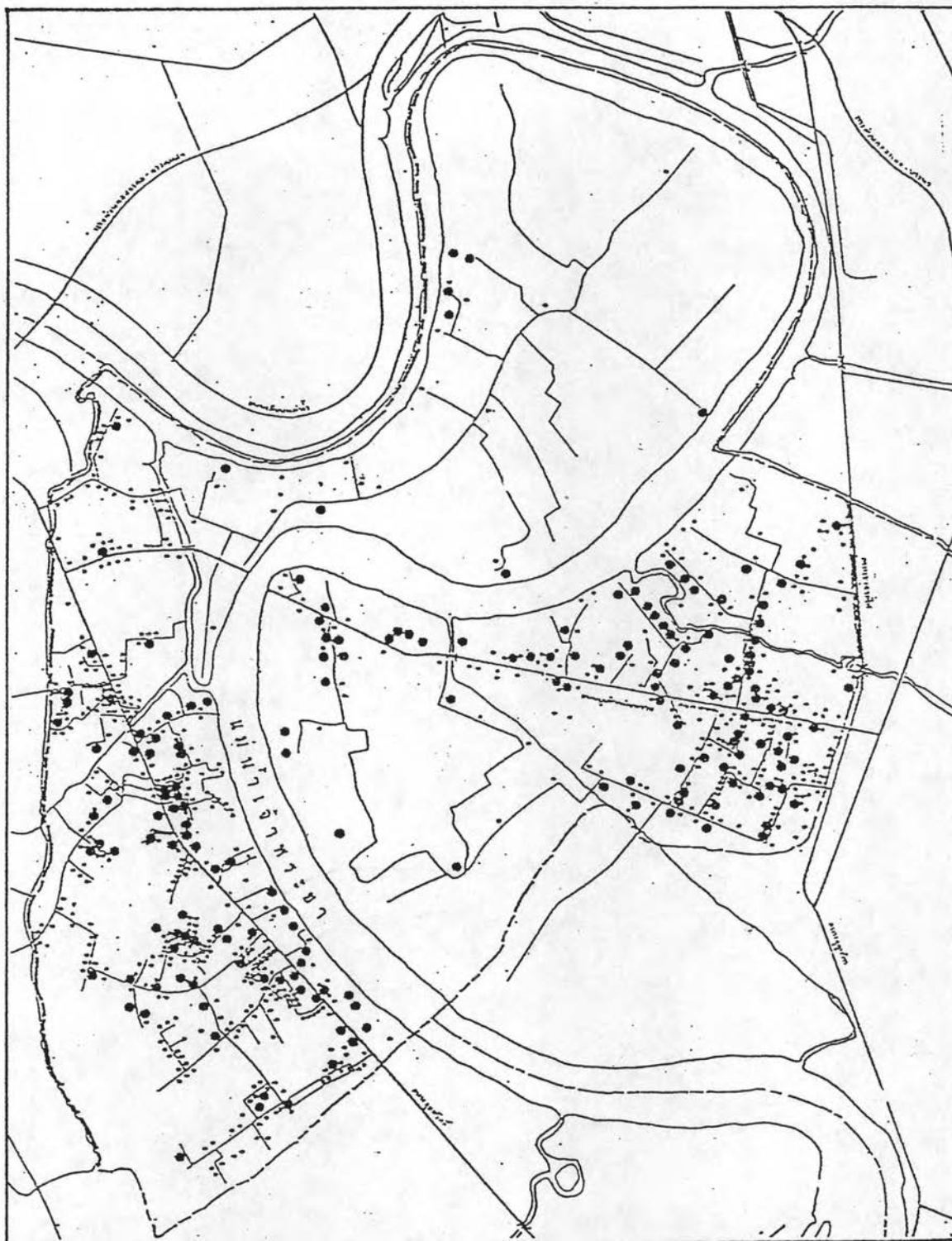

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก	ตามจำนวนแรงงาน	แผนที่ 4.15
สัญลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> ● อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ○ อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p> <p>มาตราส่วน 1:60,000</p>

ที่มา : ศวภมจ ไซมทลล (2534)

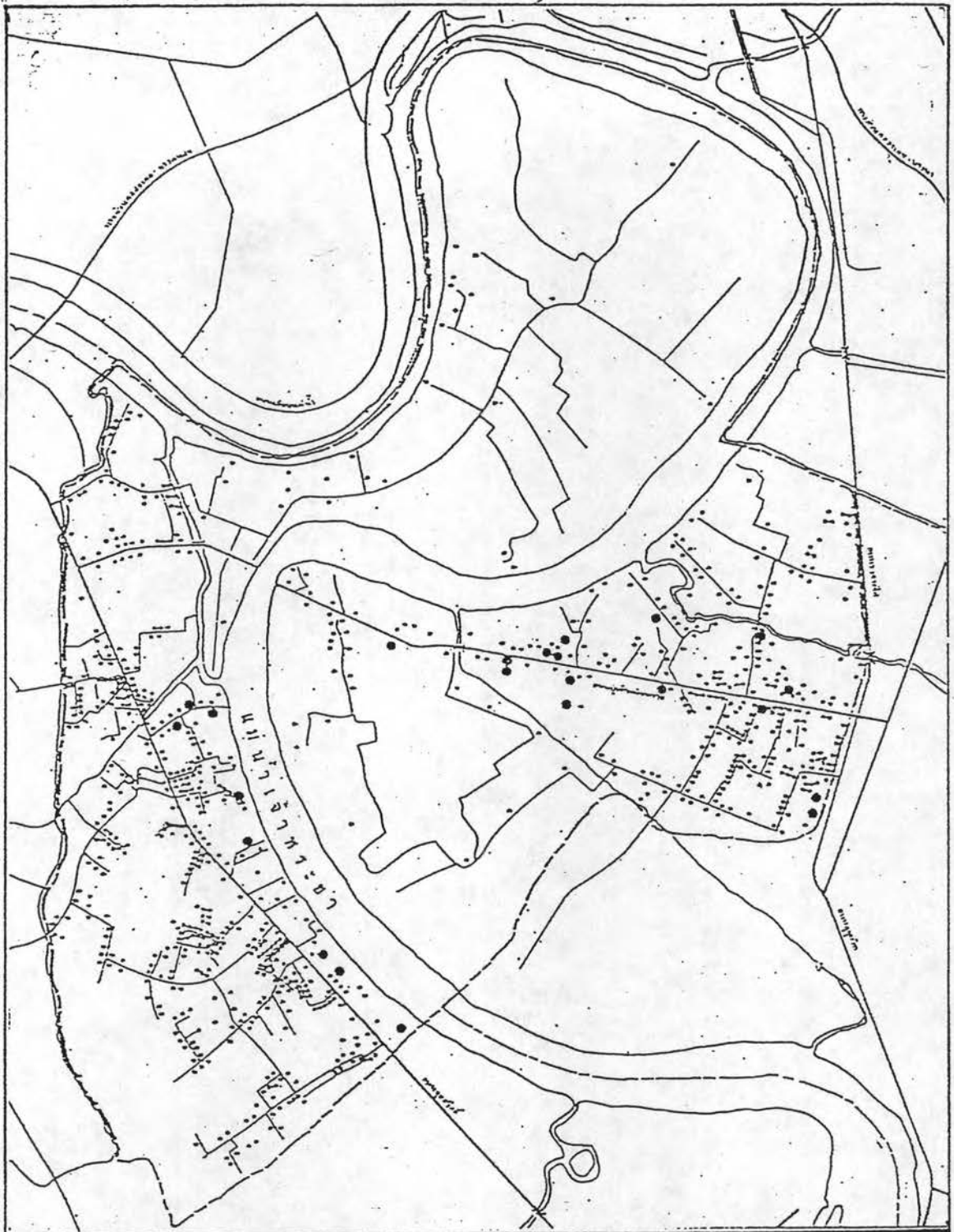

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

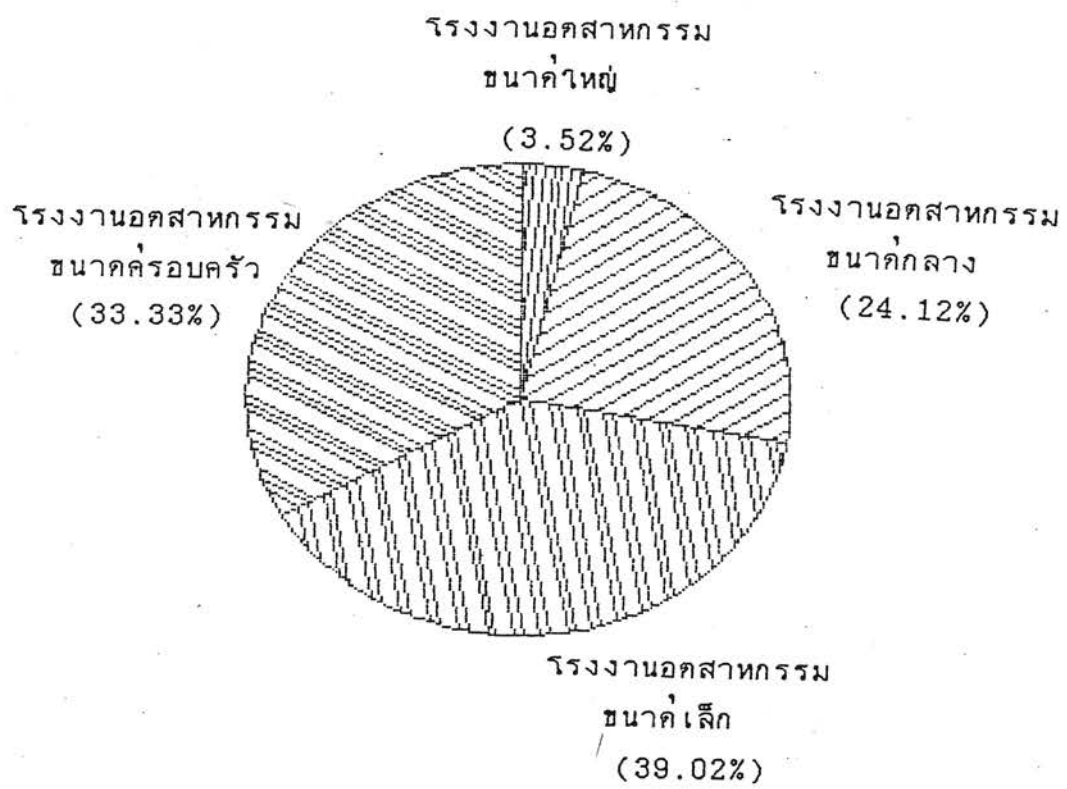
แสดง ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ตามจำนวนแรงงาน	แผนที่ 4.16
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อุตสาหกรรมขนาดกลาง ○ อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 	<p>น.</p> <p>มาตราส่วน 1:60,000</p>

ที่มา : หวงภมร ไซยะคง (2534)

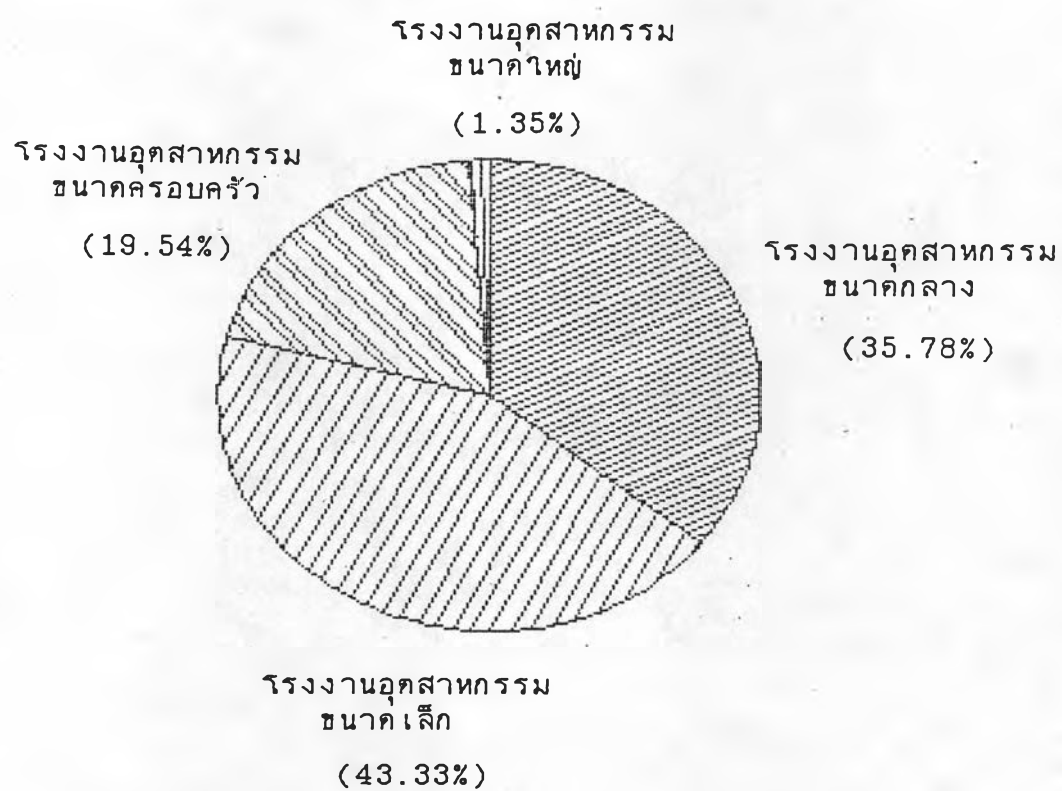

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

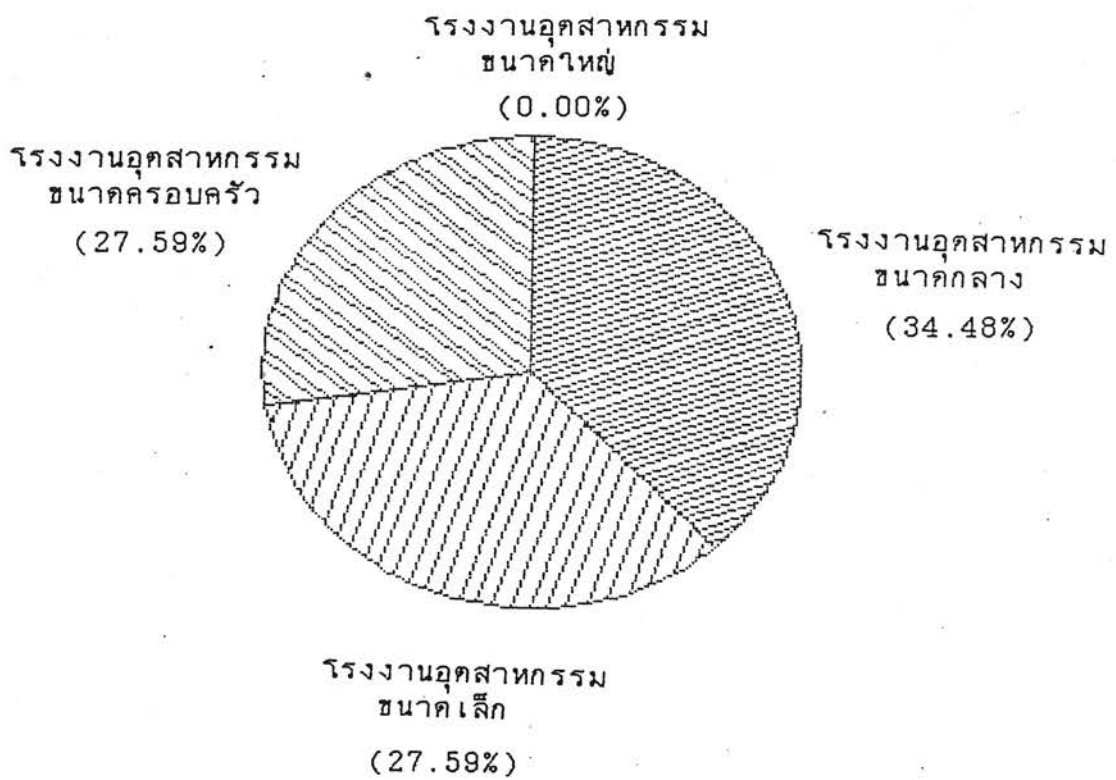
แสดง	ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่	ตามจำนวนแรงงาน	แผนที่ 4.17
สัญลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> ● อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ • อุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 		<p>น.</p>
<p>ที่มา : ศวภษด รัชชภคด (2534)</p>			<p>มาตราส่วน 1:60,000</p>

แผนภูมิ 4.3 แสดงจำนวนของโรงพยาบาลขนาดต่าง ๆ เขตพื้นที่ถนนปู้เจ้าสุมิงพราย

แผนภูมิ 4.4 แสดงจำนวนของโรงพยาบาลอุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ เขตพื้นที่ถนนสุขสวัสดิ์

แผนภูมิ 4.5 แสดงจำนวนของโรงพยาบาลขนาดต่าง ๆ เขตพื้นที่บางกระเจ้า

อุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้านี้ตำบลบางกระสอบ และตำบลบางกระเจ้า ทั้งสองตำบลนี้ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ และโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเกษตรกรรม จึงไม่จำเป็นต้องมีแรงงานมาก

เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมเขตเทศบาลเมืองพระประแดง เป็นย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัว 3 โรงงาน และมีจำนวนแรงงาน 14 คน เนื่องจากเขตเทศบาลเมืองพระประแดงเป็นพื้นที่ที่มีอาคารบ้านเรือนและประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น อีกทั้งราคาที่ดินมีราคาสูงมากไม่เหมาะกับการลงทุนสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองพระประแดงจึงเป็นโรงงานขนาดครอบครัวซึ่งไม่ต้องใช้พื้นที่มากและจำนวนแรงงานไม่ต้องมีมากเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าในอำเภอพระประแดงมีพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากอยู่ 2 พื้นที่คือเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย และเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์แต่ลักษณะการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสองพื้นที่นี้มีความแตกต่างกัน คือพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย โรงงานอุตสาหกรรมจะกระจุกตัวอยู่ในตำบลลำโรงใต้ ไม่มีการกระจายเท่าเทียมกันส่วนพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจะมีการกระจายตัวค่อนข้างเท่าเทียมกันทั้งในสามตำบล คือ ตำบลบางครุ ตำบลบางพิง และตำบลบางจาก ส่วนในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้ามีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เพียงเล็กน้อย และมักตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา

4.4 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

การศึกษารูปแบบที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบสอบถาม (สุภาคผนวก) ซึ่งจำนวนตำบลที่มีโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดงนี้มี 11 ตำบล แต่จะทำการศึกษาเพียง 9 ตำบล เนื่องจาก ตำบลบางกอบัว และ ตำบลตลาด หรือเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมเทศบาลเมืองพระประแดง ทั้งสองตำบลนี้มีแต่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัวเท่านั้น ซึ่งจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ทำงานในแต่ละโรงงานมีเพียงเล็กน้อย จึงไม่ทำการศึกษาพบว่า ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัย 16-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาเป็นผู้ที่อยู่ในช่วง 26-35 ปี, 36-45 ปี, 46-55 ปี, 0-15 ปี และมากกว่า 56 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.2, 10.8, 2.9, 0.7 และ 0.4 ตามลำดับ

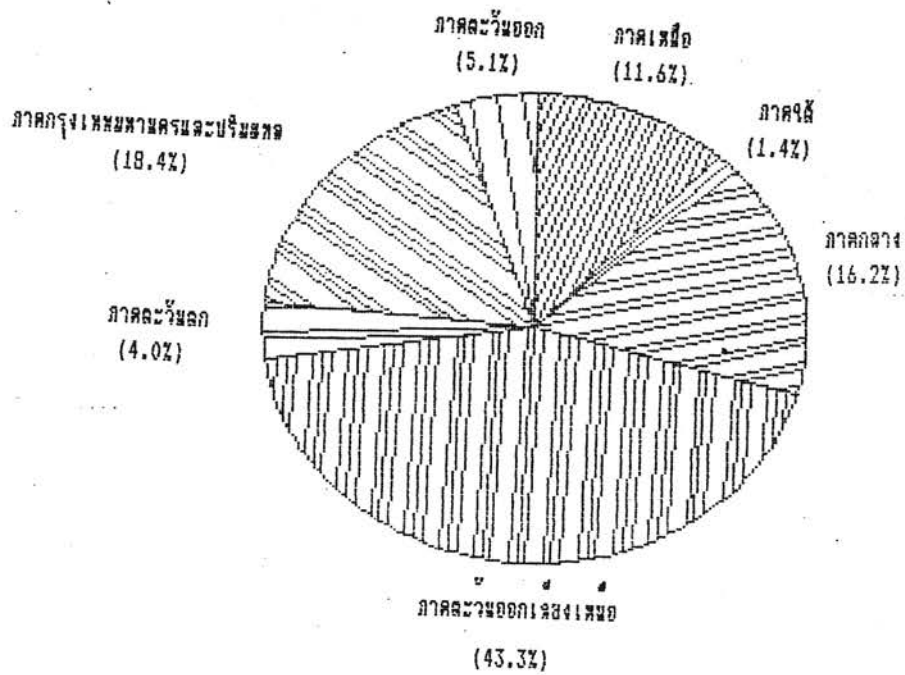
สถานภาพสมรสของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 54.9 เนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพสมรสเป็นโสดนั้นการตัดสินใจใด ๆ สามารถกระทำได้โดยง่ายและรวดเร็วกว่าผู้ที่มีครอบครัวเพราะมีภาระผูกพันทางครอบครัว การตัดสินใจเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ที่เป็นโสดสามารถตัดสินใจได้ง่ายเพราะไม่มีภาระใด ๆ รongลงมาได้แก่ผู้ที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 42.2 ผู้ใช้แรงงานกลุ่มนี้การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำได้ช้ากว่าเนื่องจากมีพันธะครอบครัวผูกพันอยู่ ซึ่งผู้ที่มีครอบครัวแล้วมักเดินทางเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับเพื่อนฝูงหรือคนเดียว ส่วนผู้ที่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้ายมีอยู่เพียงร้อยละ 2.9 เท่านั้น

ภูมิสำเนาเดิมของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมาได้แก่ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล, ภาคกลาง, ภาคเหนือ, ภาคตะวันออก, ภาคตะวันตก และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 18.4, 16.2, 11.6, 5.1, 4.0 และ 1.4 ตามลำดับ สำหรับผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นคนในจังหวัดสมุทรปราการนั้น มีอยู่ร้อยละ 13.4 ของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำการสัมภาษณ์ เนื่องจากงานที่ทำในโรงงานอุตสาหกรรมมักเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้มากนักในการทำงาน เพราะเป็นงานที่มีลักษณะใช้ความชำนาญมากกว่า ดังนั้นระดับการศึกษาของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ จึงจะมีการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นอนุปริญา และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 26.4, 24.9, 13.0 และ 1.5 ตามลำดับ

รายรับของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะมีรายรับในช่วง 3,000 - 4,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในอัตรา 100 บาทต่อวัน สำหรับเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แต่ก็ยังมีบางโรงงานอุตสาหกรรมที่ให้อัตราค่าจ้างต่ำกว่าที่

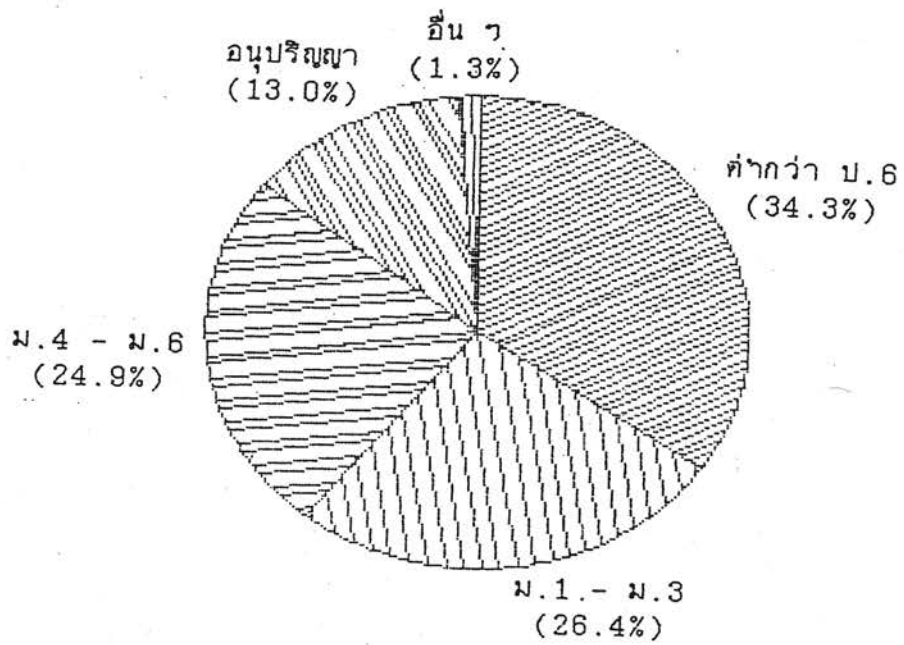
กฎหมายกำหนด แต่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมก็ยินยอมที่จะรับค่าจ้างที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนดเพราะเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้รับจากการทำงานในชนบทยังคงอยู่ในระดับที่สูงกว่า

การมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ใช้แรงงานบางคนเป็นการมาทำงานชั่วคราวเท่านั้นไม่มีการโอนย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นผู้ใช้แรงงานประเภทนี้จะไม่สามารถเรียกร้องอะไรได้ และอีกประการหนึ่งคืองานที่ทำในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ทักษะมากนัก ค่าจ้างแรงงานจึงไม่อยู่ในระดับสูงซึ่งลักษณะการรับ

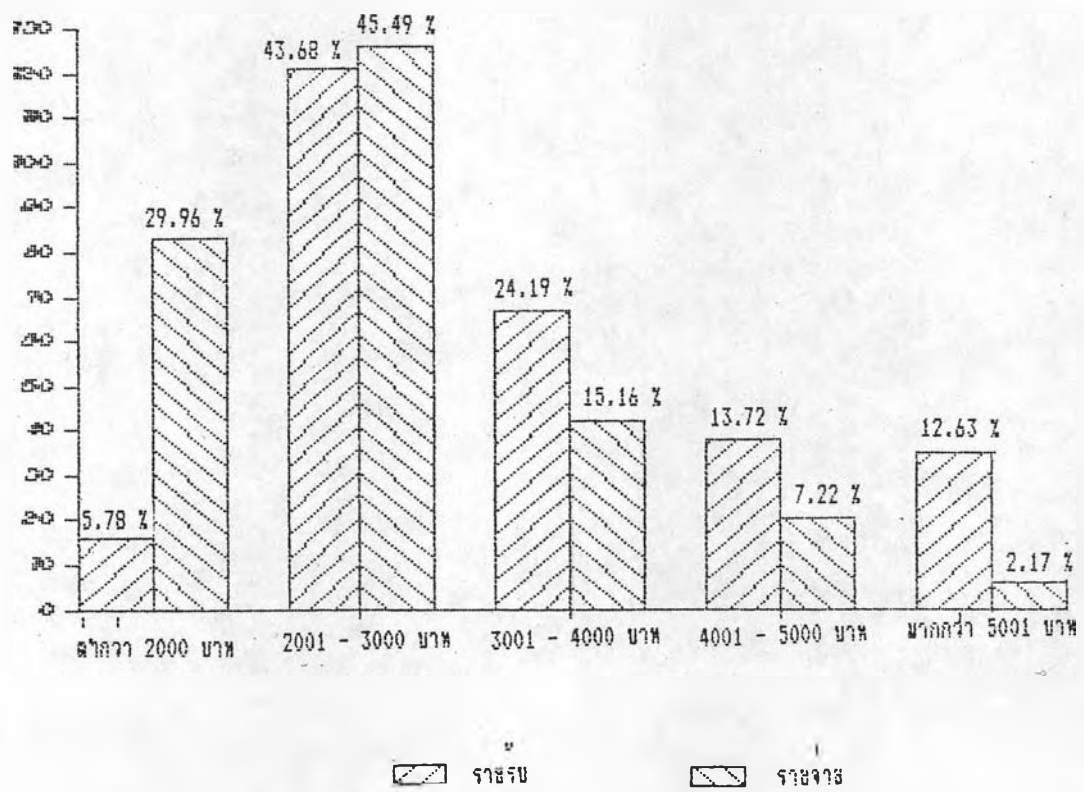

แผนภูมิ 4.6 แสดงภูมิลำเนาเดิมของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

แผนภูมิ 4.7 แสดงระดับการศึกษาของผู้ใช้แรงงานในโรงพยาบาล

แผนภูมิ 4.8 แสดงรายรับและรายจ่ายของผู้ใช้แรงงานในโรงเรียนอุตสาหกรรม

รายรับของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีทั้งการรับเป็นเดือน หรือ การรับเป็นช่วงเวลาที่กำหนดหรือที่เรียกกันว่า "วิก" มักเป็นช่วงเวลาทุก ๆ 10 วัน หรือ 14 วัน หรือตามที่กำหนดตกลงไว้ ส่วนผู้ที่ทำงานใช้ทักษะความรู้รายรับจะสูงกว่าคืออยู่ในช่วง 4,000 - 5,000 บาท เช่น งานดูแลเครื่องจักรกล เป็นต้น สำหรับรายรับโดยเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม คือ 3,800 บาท/คน/เดือน ส่วนรายจ่ายของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายอยู่ในช่วงไม่เกิน 3,000 บาท/คน/เดือน ทั้งนี้เนื่องจากรายรับที่ได้รับไม่สูงจึงจำเป็นต้องประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่สามารถใช้จ่ายตามอำเภอใจได้ และเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมา สำหรับผู้ใช้แรงงานบางคนที่มีรายได้สูงก็สามารถใช้จ่ายได้มากขึ้น ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรายรับและรายจ่ายของผู้ใช้แรงงานที่มีรายรับที่ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือนนั้น มักจะมีค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนพอ ๆ กับรายรับ ส่วนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้มากกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มักจะมีรายรับมากกว่าค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่การเก็บเงินออมมากที่สุด ส่วนใหญ่จะมีเงินออมในช่วง 1,000 - 2,000 บาท

สำหรับหนี้สินของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมพบว่ามีร้อยละ 18.1 ของจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ทำการสัมภาษณ์หนี้สิน และจำนวนของหนี้สินนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1,000 - 2,000 บาท ซึ่งเป็นเกิดจากการค้างค่าเช่าบ้านเนื่องจากเงินเดือนยังไม่ออก หรือ การซื้อของใช้ประจำวันโดยการเชื่อเงินไว้ก่อน เมื่อเงินเดือนออกก็จะนำมาชำระหนี้ แต่มีบางคนที่มีหนี้สินเกิดขึ้นช่วงที่อยู่ในชนบทจึงเข้ามาทำงานหาเงินชำระหนี้

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ตัดสินใจอยู่อาศัยอย่างถาวรมีร้อยละ 43.6 ส่วนที่ยังคิดจะอาศัยอยู่อย่างชั่วคราวมีร้อยละ 43.0 และร้อยละ 13.4 เป็นคนจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ที่ตัดสินใจอาศัยอยู่อย่างถาวรมักเป็นผู้ที่มีสถานภาพการสมรสแต่งงานแล้วหรือเป็นหม้าย เนื่องจากผู้ที่มีครอบครัวแล้วการโยกย้ายต่าง ๆ ทำได้โดยลำบากเพราะต้องเคลื่อนย้ายกันทั้งครอบครัว นอกจากนี้ผู้ที่ตัดสินใจอยู่อาศัยอย่างถาวรมักเป็นผู้ที่ว่างงานมาก่อนหรือเพื่อนฝูงชักชวนให้มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจากชนบท เมื่อมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้รับรายได้ที่ดีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีรายได้ที่แน่นอน จึงไม่คิดจะกลับไปทำงานในชนบทอีกจึงตัดสินใจอาศัยอยู่อย่างถาวร ส่วนผู้ที่คิดจะอาศัยอยู่อย่างชั่วคราวนั้นมักเป็นผู้ที่มีสถานภาพการสมรสเป็นโสด เพราะไม่มีภาระผูกพันใด ๆ การเคลื่อนย้ายไปสถานที่ต่าง ๆ สามารถกระทำได้ง่าย ผู้ที่คิดจะอาศัยอยู่อย่างชั่วคราวนั้นมักเป็นผู้ที่ว่างจากฤดูทำนาเข้ามา

ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในช่วงว่างจากการทำนา

เหตุผลใหญ่ในการเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ใช้แรงงานทั้งสามพื้นที่คือ ต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานในชนบทนั้นมีรายได้ไม่แน่นอนและน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บางวันการทำงานในชนบทอาจไม่มีงานทำทำให้วันนั้นขาดรายได้ ดังนั้นจึงทำให้มีการโยกย้ายมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกันมากเพราะมีรายได้ที่แน่นอนและสูงกว่ารายได้ในชนบท สาเหตุรองลงมาได้แก่เพื่อนฝูงชักชวน, ไม่มีงานทำ, นอกฤดูทำนา และอื่น ๆ ผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาทำงานเพราะมีเพื่อนฝูงชักชวนนั้นเพื่อนที่ชักชวนมักเคยทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมาก่อน เมื่อเห็นว่าดีจึงมาชวนเพื่อนไปทำงานด้วยกัน และผู้ที่ถูกชักชวนก็สามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้นเนื่องจากมีผู้ที่รู้จักทำงานอยู่แล้ว ส่วนผู้ใช้แรงงานที่มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในช่วงนอกฤดูทำนาพวกนี้จะมาทำอยู่ชั่วคราวประมาณ 3 - 4 เดือนก็จะกลับไปยังชนบท การเดินทางเข้ามาทำงานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเข้ามาทำงานครั้งแรกกับเพื่อนฝูงที่เคยมาทำงานอยู่ก่อนแล้วหรือยังไม่เคยทำก็มี เนื่องจากการเดินทางที่มีเพื่อนมาด้วยจะทำให้รู้สึกปลอดภัยกว่าการเดินทางมาคนเดียว รองลงมาได้แก่การเดินทางเข้ามากับญาติพี่น้อง, เดินทางมาคนเดียว และมากับครอบครัว

4.5 เหตุผลการเลือกที่อยู่อาศัยและลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

อำเภอพระประแดง

ผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแล้วนั้น บางคนต้องหาที่อยู่อาศัยเองเนื่องจากทางโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานอยู่ไม่มีสวัสดิการเรื่องที่พักอาศัยให้ การเลือกที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงาน พบว่า เหตุผลในการเลือกที่พักอาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละพื้นที่เหมือนกัน คือ การเลือกที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับสถานที่ทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากการอาศัยอยู่ใกล้กับสถานที่ทำงานนั้นเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากเพราะการเดินทางไปทำงานสามารถเดินทางไปทำงานได้ และไม่ต้องประสบกับปัญหาการจราจรติดขัด ในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายมีเหตุผลใหญ่อีกประการ คือ เพื่อนฝูงชักชวนให้มาอาศัยอยู่ด้วยกัน เพื่อเป็นการช่วยกันเฉลี่ยค่าเช่าและมักเป็นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับที่ทำงาน ส่วนผู้ใช้

แรงงานที่อาศัยอยู่กับหอพักของทางโรงงานอุตสาหกรรมนั้นมี เป็นส่วนน้อย เนื่องจากพื้นที่ในเขตถนนปู่เจ้าสมิงพรายมีราคาที่ดินสูงมาก เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมไม่สามารถลงทุนซื้อที่ดินเพื่อสร้างเป็นหอพักให้แก่นักงานได้ นอกจากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อตั้งมานานแล้ว ซึ่งในช่วงนั้นราคาที่ดินยังมีระดับต่ำ หรือเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างอยู่ในที่ที่อยู่ลึกเข้าไปในซอยจากถนนปู่เจ้าสมิงพรายมาก ๆ ซึ่งได้แก่ ตำบลบางหัวเสือ ราคาที่ดินยังไม่สูงนัก ส่วนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตถนนสุขสวัสดิ์และบริเวณบางกระเจ้ามีสาเหตุใหญ่อีก 2 ประการ คือ เพื่อนฝูงชักชวนให้มาอาศัยอยู่ด้วยกัน และอาศัยอยู่กับหอพักของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งหอพักของทางโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ถนนสุขสวัสดิ์ มักกำหนดให้อยู่อาศัยได้เฉพาะผู้ใช้แรงงานที่เป็นเพศหญิงและเป็นโสด ส่วนหอพักของทางโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่บริเวณบางกระเจ้ามักเป็นหอพักที่ให้ผู้ใช้แรงงานที่มีครอบครัวอาศัยอยู่

ลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดงนั้นมีลักษณะที่คล้าย ๆ กันในทั้งสามเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ลักษณะ คือ

1. บ้านไม้ชั้นเดียว

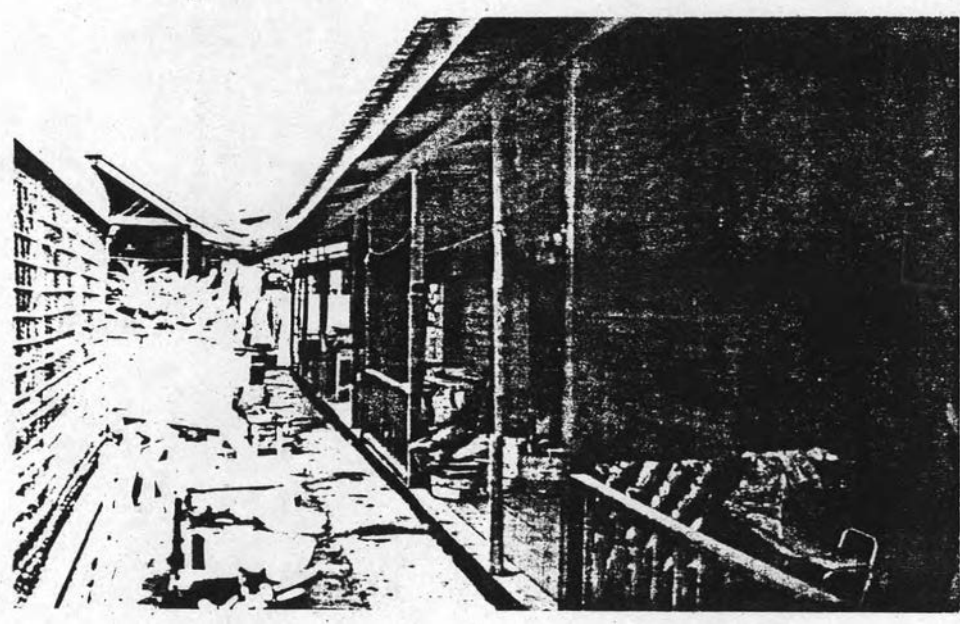
ลักษณะทางกายภาพ เป็นบ้านที่สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง สร้างติดพื้นดินไม่มีการยกพื้น ขนาดของบ้านโดยทั่วไปมีขนาดประมาณ 10 - 15 ตารางวา ที่ที่สร้างเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง มักสร้างริมถนนซอยซึ่งมีการวางท่อระบายน้ำหรือบริเวณริมถนนเพชรหิรัญ

การเข้าถึง บ้านไม้ชั้นเดียวมักตั้งในซอยที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากถนนป๋เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ เข้าไปประมาณ 300 เมตร ส่วนถนนเพชรหิรัญจะอยู่เข้าไปประมาณ 50 เมตร และมีการกระจายตัวในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในซอย สำหรับในพื้นที่บางกระเจ้า การเข้าถึงสำหรับบ้านไม้ชั้นเดียวอาจต้องเดินตามสะพานไม้ที่เชื่อมต่อกับถนนซอยเนื่องจากสถานที่ปลูกสร้างบ้านไม้ชั้นเดียวยังเป็นสวน การเข้าถึงจึงต้องทำเป็นทางสะพานเข้าไป

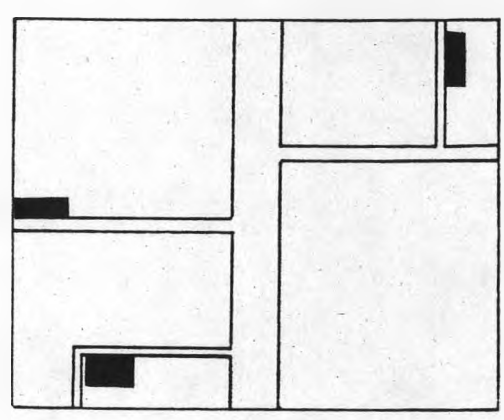
รูปแบบการลงทุน การลงทุนมักเป็นการลงทุนโดยเจ้าของที่ดิน สร้างโดยใช้ไม้เป็นวัสดุหลักในการสร้าง ราคาเช่าอยู่ในช่วงราคา 300 - 1,000 บาทต่อเดือน

ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้ามีมิเตอร์ติดไว้สำหรับวัดการใช้ไฟฟ้าทุกหลัง ส่วนการใช้น้ำประปามีมิเตอร์วัดน้ำติดไว้แยกเป็นหลัง ส่วนในพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลหรือในซอยที่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการน้ำประปายังไม่ถึงจึงใช้น้ำบาดาลหรือน้ำคลอง บางแห่งอาจซื้อน้ำประปาเป็นตุ้มในราคาตุ้มละ 4 - 6 บาท การระบายน้ำยังคงใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำ

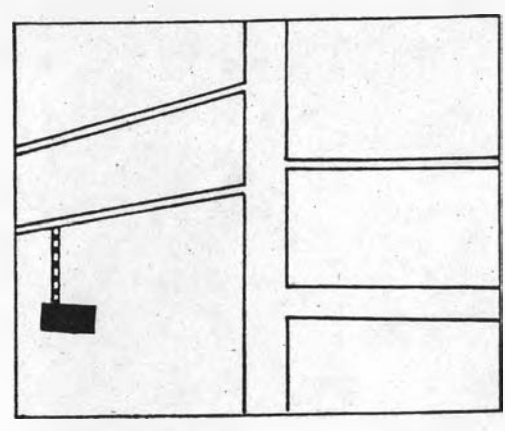
ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

ที่ตั้ง : บนถนนซอยที่แยกจากถนนป๋อเจ้าสมิงพราย,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

ที่ตั้ง : บนพื้นที่เป็นสวนโดยมีสะพานเชื่อมต่อกับ
ถนนซอยที่แยกจากถนนป๋อเจ้าสมิงพราย,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

2. บ้านไม้ยกพื้นสูง

ลักษณะทางกายภาพ เป็นบ้านที่สร้างด้วยไม้มีการยกพื้นสูงทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันน้ำท่วมบ้าน บ้านลักษณะนี้มีมากในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ ขนาดของบ้านมีขนาดใกล้เคียงกับบ้านไม้ชั้นเดียว คือ ประมาณ 10 - 15 ตารางวา

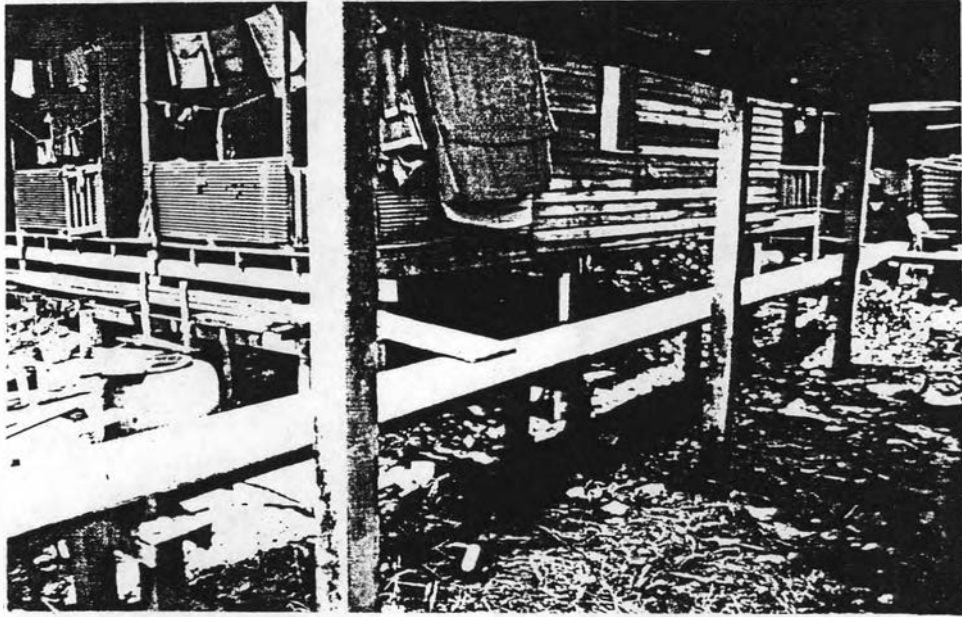
การเข้าถึง บ้านไม้ยกพื้นสูงมักตั้งในซอยที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ เข้าไปประมาณ 300 เมตร ส่วนในถนนเพชรพิงส์จะอยู่ห่างเข้าไปประมาณ 50 เมตร และมีการกระจายตัวในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในซอยสำหรับในพื้นที่บางกระเจ้า การเข้าถึงสำหรับบ้านไม้ยกพื้นสูงอาจต้องเดินตามสะพานไม้ที่เชื่อมต่อกับถนนซอยเนื่องจากสถานที่ปลูกสร้างบ้านไม้ยกพื้นสูงเป็นสวน การเข้าถึงจึงต้องทำเป็นทางสะพานเข้าไป

รูปแบบการลงทุน การลงทุนมักเป็นการลงทุนโดยเจ้าของที่ดิน สร้างโดยใช้ไม้เป็นวัสดุหลักในการสร้าง ราคาค่าเช่าอยู่ในช่วงราคา 300 - 1,000 บาทต่อเดือน

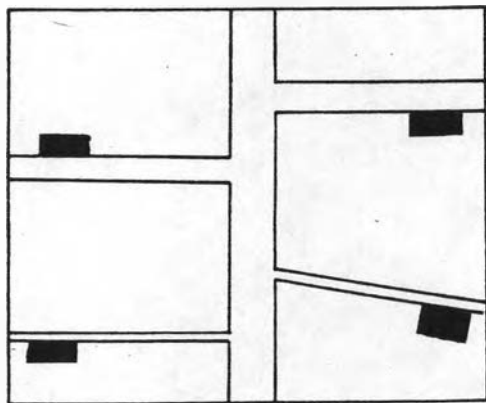
ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้ามีมิเตอร์ติดไว้สำหรับวัดการใช้ไฟฟ้าทุกหลัง ส่วนการใช้น้ำประปามีมิเตอร์วัดน้ำติดไว้แยกเป็นหลัง ส่วนในพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลหรือในซอยที่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการน้ำประปายังไม่ถึงจึงใช้น้ำบาดาลหรือน้ำคลอง บางแห่งอาจซื้อน้ำประปาเป็นตุ่มในราคาตุ่มละ 4 - 6 บาท การระบายน้ำยังคงใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำ

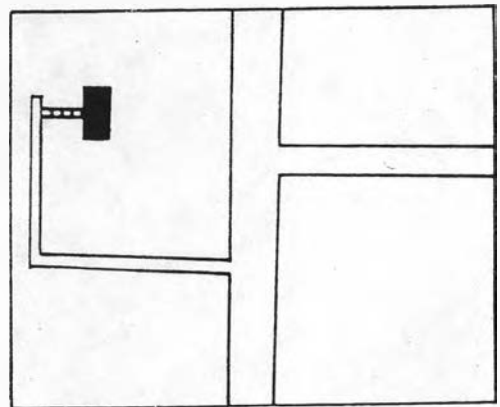
ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

ที่ตั้ง : บนถนนซอยที่แยกจากถนนป๋เจ้าส้มพงราช,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

ที่ตั้ง : บนพื้นที่บางส่วนโดยมีสะพานเชื่อมต่อกับ
ถนนซอยที่แยกจากถนนป๋เจ้าส้มพงราช,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

3. ห้องแถวไม้

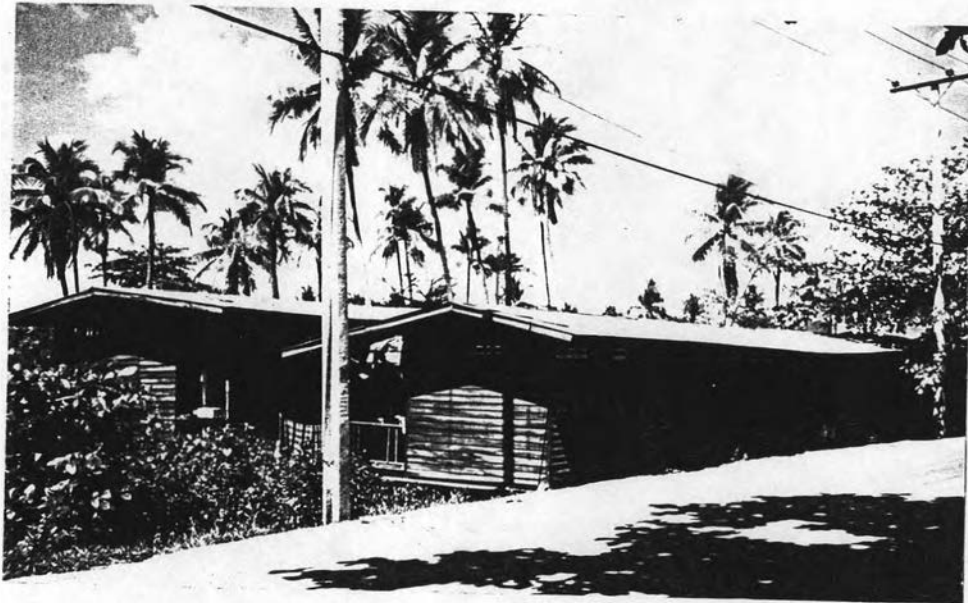
ลักษณะทางกายภาพ เป็นบ้านที่สร้างจากไม้มีลักษณะคล้ายตึกแถว เป็นบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูงประมาณ 1 - 1.5 เมตร มีบันไดขึ้นทางห้องที่อยู่ต้นแถวและมีระเบียงหน้าห้องยาวไปจนถึงห้องสุดท้ายการที่ต้องยกพื้นสูงเพราะเป็นการป้องกันน้ำท่วม เพราะมักสร้างในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนมากเป็นสวน มีน้ำท่วมเป็นประจำโดยเฉพาะเวลาน้ำทะเลขึ้น จำนวนห้องมีประมาณ 8 - 10 ห้องต่อหนึ่งแถว ซึ่งการสร้างอาจหันหน้าเข้าหากันหรือไม่ก็ได้ อยู่กับลักษณะพื้นที่สร้าง ขนาดของห้องแถวไม้มีขนาดประมาณ 9 - 12 ตารางเมตร บางแห่งอาจมีห้องน้ำในห้องแต่ส่วนใหญ่มักเป็นห้องน้ำรวมซึ่งสร้างแยกออกมา

การเข้าถึง ห้องแถวไม้มักตั้งในซอยที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ เข้าไปประมาณ 300 เมตร ส่วนถนนเพชรหึงส์ จะห่างเข้าไปประมาณ 50 เมตร และมีการกระจายตัวในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในซอย สำหรับในพื้นที่บางกระเจ้า การเข้าถึงสำหรับห้องแถวไม้จะต้องเดินตามสะพานไม้ที่เชื่อมต่อกับถนนซอย เนื่องจากสถานที่ปลูกสร้างห้องแถวไม้เป็นสวน การเข้าถึงจึงต้องทำเป็นทางสะพานเข้าไป บางแห่งมีการก่อสร้างริมถนนเพชรหึงส์ก็มี

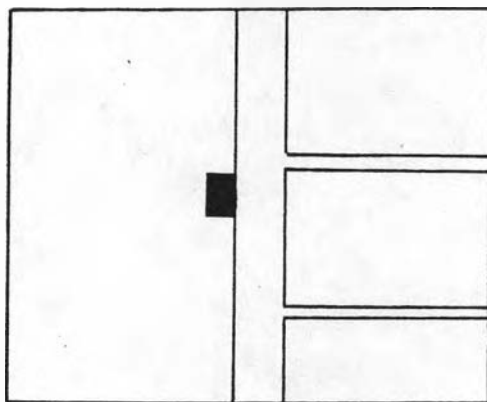
รูปแบบการลงทุน การลงทุนมักเป็นการลงทุนโดยเจ้าของที่ดิน สร้างโดยใช้ไม้เป็นวัสดุหลักในการสร้าง ราคาเช่าอยู่ในช่วงราคา 300 - 1,000 บาทต่อเดือน

ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้ามิมีเตอร์ติดไว้สำหรับวัดการใช้ไฟฟ้าทุกหลัง ส่วนการใช้น้ำประปามีมิเตอร์วัดน้ำติดไว้แยกเป็นหลัง ส่วนในพื้นที่นอกเขตสุขภาพหรือในซอยที่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการน้ำประปายังไม่ถึงจึงใช้น้ำบาดาลหรือน้ำคลอง บางแห่งอาจซื้อน้ำประปาเป็นตุ้มในราคาตุ้มละ 4 - 6 บาท การระบายน้ำยังคงใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำ

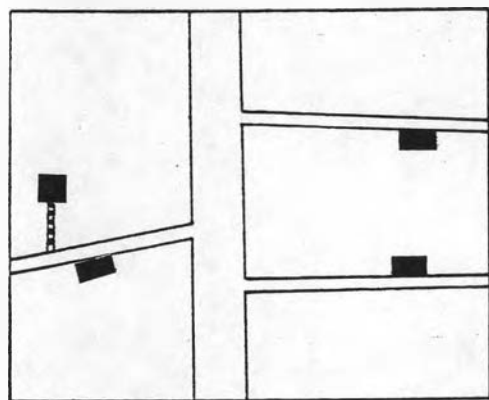
ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

ที่ตั้ง : ถนนเพชรพิงส์

ที่ตั้ง : ถนนซอยที่แยกจากถนนป๋เจ้าสมิงพราย,
ถนนสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

ที่ตั้ง : บริเวณที่เป็นสวนไคยมีสะพานเชื่อมต่อกับ
ถนนซอยที่แยกจากถนนป๋เจ้าสมิงพราย,
ถนนสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

4. บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้

ลักษณะทางกายภาพ เป็นบ้านสองชั้นสร้างแบบไม่ยกพื้น ชั้นล่างสร้างด้วยปูนส่วนชั้นบนสร้างด้วยไม้ มีขนาดประมาณ 10 - 20 ตารางวา พื้นที่ที่สร้างบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้นี้มักเป็นที่ที่มีลักษณะเดียวกับที่สร้างบ้านไม้ชั้นเดียว คือ น้ำไม่ท่วมถึง มีมากในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์

การเข้าถึง บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้มักตั้งในซอยที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากถนนป๋อเจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ เข้าไปประมาณ 300 เมตร ส่วนถนนเพชรหิรัญจะห่างเข้าไปประมาณ 50 เมตร และมีการกระจายตัวในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในซอย

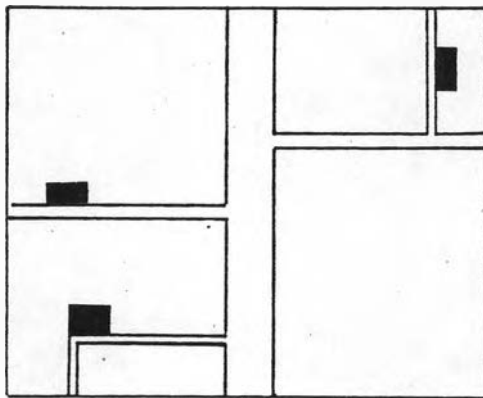
รูปแบบการลงทุน การลงทุนมักเป็นการลงทุนโดยเจ้าของที่ดิน สร้างโดยใช้ไม้และปูนเป็นวัสดุหลักในการสร้าง ราคาเช่าอยู่ในช่วงราคา 300 - 1,000 บาทต่อเดือน

ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้ามีมิเตอร์ติดไว้สำหรับวัดการใช้ไฟฟ้าทุกหลัง ส่วนการใช้น้ำประปามีมิเตอร์วัดน้ำติดไว้แยกเป็นหลัง ส่วนในพื้นที่นอกเขตสุขภาพหรือในซอยที่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการน้ำประปายังไม่ถึงจึงใช้น้ำบาดาลหรือน้ำคลอง บางแห่งอาจซื้อน้ำประปาเป็นตุ้มในราคาตุ้มละ 4 - 6 บาท การระบายน้ำยังคงใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำ

ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

ที่ตั้ง : บนถนนซอยที่แยกจากถนนป.เจ้าสมิงพราย,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงส์

5. ห้องแบ่งให้เช่า

ลักษณะทางกายภาพ เป็นบ้านทั่วไปที่มีการแบ่งห้องให้เช่า มักเป็นบ้านไม้สร้างสองชั้น หรืออาจเป็นอาคารพาณิชย์ มีการแบ่งเป็นห้องขนาดประมาณ 9 - 12 ตารางเมตร โดยใช้ห้องน้ำส่วนรวม ที่อยู่อาศัยลักษณะนี้ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย

การเข้าถึง ห้องแบ่งให้เช่ามักตั้งในซอยที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ เข้าไปประมาณ 300 เมตร ส่วนถนนเพชรหิรัญส์จะห่างเข้าไปประมาณ 50 เมตร และมีการกระจายตัวในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในซอย บางแห่งอาจจะอยู่ริมถนน

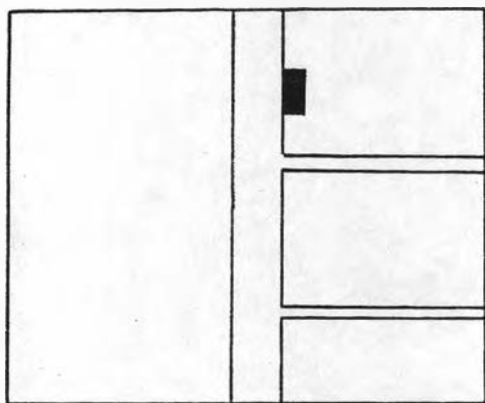
รูปแบบการลงทุน การลงทุนมักเป็นการลงทุนโดยเจ้าของที่ดิน สร้างโดยใช้ไม้เป็นวัสดุหลักในการสร้าง ราคาเช่าอยู่ในช่วงราคา 300 - 1,000 บาทต่อเดือน

ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้ามีมิเตอร์ติดตั้งสำหรับวัดการใช้ไฟฟ้าทุกหลัง ส่วนการใช้น้ำประปามีมิเตอร์วัดน้ำติดไว้แยกเป็นหลัง ส่วนในพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลหรือในซอยที่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการน้ำประปายังไม่ถึงจึงใช้น้ำบาดาลหรือน้ำคลอง บางแห่งอาจซื้อน้ำประปาเป็นตุ่มในราคาตุ่มละ 4 - 6 บาท การระบายน้ำยังคงใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำ

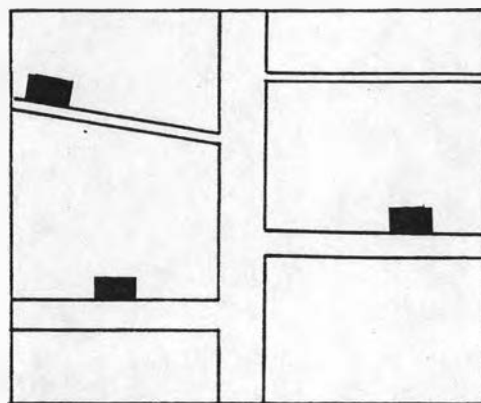
ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

ที่ตั้ง : บนถนนป๋อเจ้าสมิงพราย

ที่ตั้ง : บนถนนซอยที่แยกจากถนนป๋อเจ้าสมิงพราย,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงค์

6. บ้านไม้สองชั้น

ลักษณะทางกายภาพ เป็นบ้านที่มีลักษณะคล้ายบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ แต่ทั้งชั้นล่างและชั้นบนสร้างด้วยไม้ มีขนาดบ้านประมาณ 10 - 15 ตารางวา สร้างในพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึงเพราะไม่มีการยกพื้น

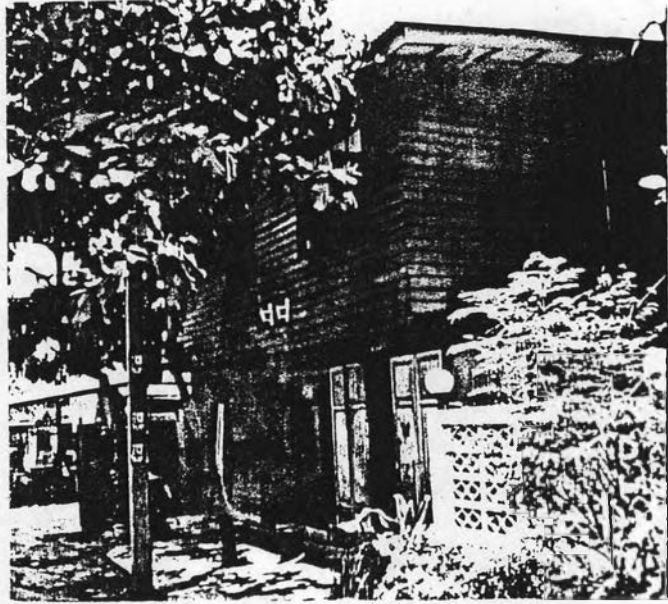
การเข้าถึง ห้องแบ่งให้เช่ามักตั้งในซอยที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากถนนป๋อเจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ เข้าไปประมาณ 300 เมตร ส่วนถนนเพชรหึงส์จะห่างเข้าไปประมาณ 50 เมตร และมีการกระจายตัวในพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในซอย

รูปแบบการลงทุน การลงทุนมักเป็นการลงทุนโดยเจ้าของที่ดิน สร้างโดยใช้ไม้เป็นวัสดุหลักในการสร้าง ราคาเช่าอยู่ในช่วงราคา 300 - 1,000 บาทต่อเดือน

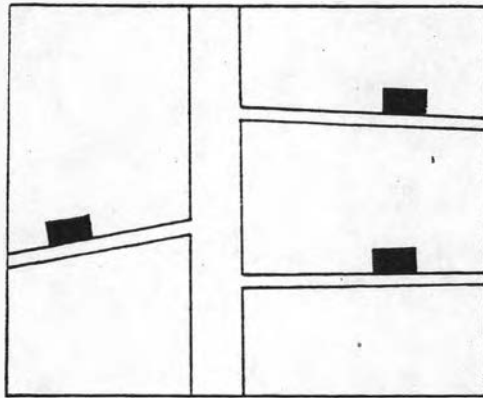
ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้ามีมิเตอร์ติดตั้งไว้สำหรับวัดการใช้ไฟฟ้าทุกหลัง ส่วนการใช้น้ำประปามีมิเตอร์วัดน้ำติดตั้งแยกเป็นหลัง ส่วนในพื้นที่นอกเขตสาขาภิบาลหรือในซอยที่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการน้ำประปายังไม่ถึงจึงใช้น้ำบาดาลหรือน้ำคลอง บางแห่งอาจซื้อน้ำประปาเป็นตุ่มในราคาต่อมละ 4 - 6 บาท การระบายน้ำยังคงใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำ

ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

ที่ตั้ง : บริเวณซอยที่แยกจากถนนปเจ้าสมิงพราย,
ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนเพชรพิงอ

7. หอพักโรงงานอุตสาหกรรม

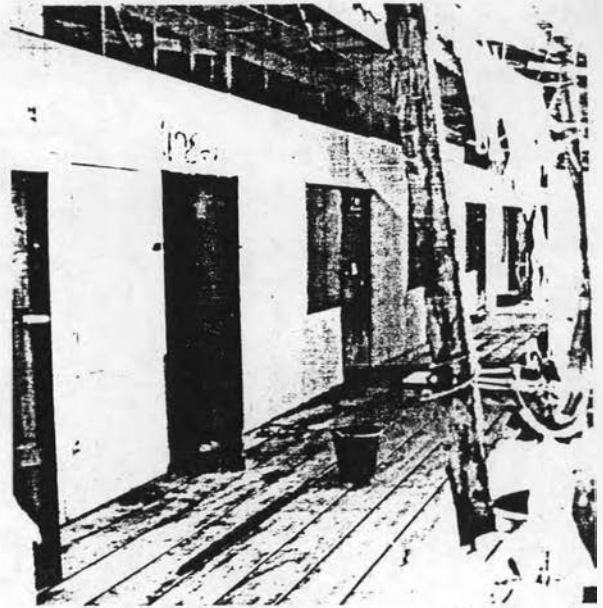
ลักษณะทางกายภาพ หอพักโรงงานอุตสาหกรรมมีทั้งที่เป็นตึกสูง 3 - 4 ชั้น และแบบที่เป็นเรือนไม้เป็นแถวคล้ายห้องแถวไม้ ซึ่งพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์เป็นพื้นที่ที่มีหอพักของโรงงานอุตสาหกรรมให้แก่พนักงานมากที่สุด ในอำเภอพระประแดง และหอพักมีลักษณะเป็นอาคาร 3 - 4 ชั้น มีขนาดห้องประมาณ 40 - 60 ตารางเมตร เพื่อให้คนงานอยู่ได้จำนวนมากและเป็นการประหยัดพื้นที่ส่วนพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้าลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นห้องเรือนแถวไม้และบ้านไม้ยกพื้นสูง ทั้งนี้เพื่อป้องกันน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

การเข้าถึง หอพักโรงงานอุตสาหกรรมมักสร้างในพื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรมหรือพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีอยู่บนถนนเดียวกับที่โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จะอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรมไม่เกิน 100 เมตร

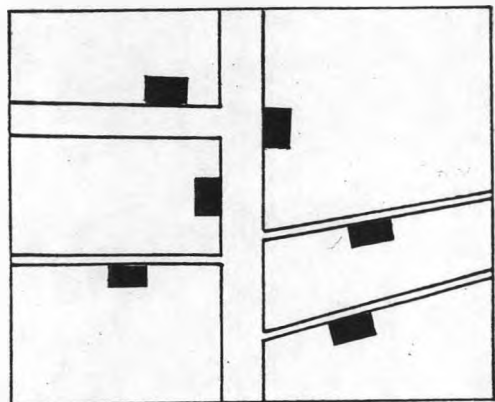
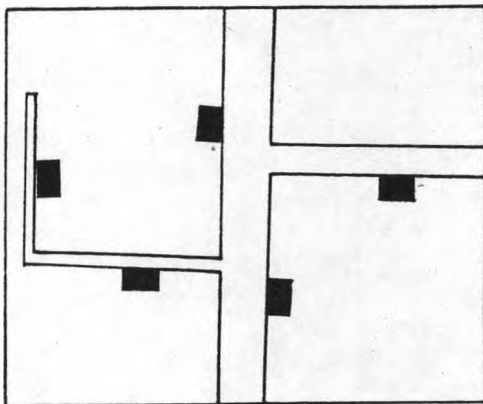
รูปแบบการลงทุน การก่อสร้างหอพักโรงงานอุตสาหกรรมจะสร้างโดยเจ้าของโรงงานให้แก่ผู้ใช้แรงงานอยู่อาศัย

ระบบสาธารณูปโภค การใช้ไฟฟ้า-น้ำประปา ทางโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ใช้แรงงาน การระบายน้ำมักมีที่ระบายน้ำจากที่หอพักโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนหอพักโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่บางกระเจ้าจะใช้คลองเป็นหลักในการระบายน้ำเช่นกัน

ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการเข้าถึง

■ ■ : ห้องอยู่ใต้งานที่โรงงานอุตสาหกรรม

■ ■ : ภายนอกที่โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่

สภาพที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทั่วไปมีสภาพพอใช้ แต่ในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ได้มีการสร้างบ้านให้เข้าชั้นใหม่เป็นจำนวนค่อนข้างมาก ทำให้ที่อยู่อาศัยในบางแห่งมีสภาพที่ดี ส่วนพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้านั้นมีหลายแห่งที่อยู่อาศัยมีสภาพที่ทรุดโทรม สภาพบ้านไม่ได้รับการดูแลรักษาฝาผนังมีรอยร้าว ใต้ถุนบ้านเต็มไปด้วยเศษขยะต่าง ๆ ส่วนที่สร้างขึ้นใหม่มีบ้างเล็กน้อย ซึ่งมักสร้างอยู่ริมถนนเพชรหิรัญสร์เป็นส่วนใหญ่ ลักษณะบ้านที่สร้างขึ้นใหม่เป็นห้องแถวไม้ เพราะใช้พื้นที่ก่อสร้างน้อยกว่าแต่มีจำนวนห้องมากทำให้คุ้มค่ากับการลงทุน

ทางเดินในเขตที่อยู่อาศัยในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ สภาพส่วนใหญ่เป็นทางคอนกรีตและทางดินลูกรัง เพราะไม่มีปัญหาในเรื่องน้ำท่วมมากนักส่วนในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้าทางเดินส่วนใหญ่เป็นสะพานไม้หรือทางเดินคอนกรีตยกสูงกว้างประมาณ 1 เมตร เพื่อป้องกันมิให้เดินลำบากในเวลาที่น้ำท่วม ส่วนที่อยู่อาศัยที่อยู่ริมถนนเพชรหิรัญสร์ทางเดินส่วนใหญ่เป็นทางดินลูกรัง เชื่อมต่อกับถนนเพชรหิรัญสร์เข้ามา

การระบายน้ำเสียจากที่อยู่อาศัย ในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ส่วนใหญ่จะระบายลงท่อระบายน้ำ เนื่องจากการวางท่อระบายน้ำในอำเภอพระประแดง มีเฉพาะในเขตเทศบาลและตามถนนสายต่าง ๆ ทั้ง 2 ข้างในเขตสุขาภิบาลพระประแดง ส่วนพื้นที่ในซอยบางซอยและนอกเขตสุขาภิบาลไม่มีการวางท่อระบายน้ำ การระบายน้ำเสียของพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้ามักจะทิ้งลงใต้ถุนที่อยู่อาศัยหรือตามคูคลองต่าง ๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลพระประแดงการวางท่อระบายน้ำยังไม่ทั่วถึง และที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานมักอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนซึ่งมีร่องสวนอยู่ จึงมักทิ้งน้ำเสียลงในร่องสวนเลย

การใช้ไฟฟ้าและน้ำประปา การใช้ไฟฟ้าในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสามเขตในอำเภอพระประแดงนั้นส่วนใหญ่ได้รับการบริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง การชำระค่าไฟฟ้านั้นที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มิมีเตอร์ของการไฟฟ้าติดอยู่ที่หน้าบ้านเพื่อวัดหน่วยการใช้ไฟฟ้า แต่มีบ้านเช่าบางแห่งที่รวมค่าไฟฟ้าในค่าเช่าบ้าน และโรงงานอุตสาหกรรมที่มีหอพักให้แก่พนักงานก็จะเป็นผู้ออกค่าไฟฟ้า ส่วนการใช้น้ำประปาของผู้ใช้แรงงานนั้น การให้บริการน้ำประปายังไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง จึงทำให้ผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในพื้นที่เขตโรงงาน

อุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้าบางส่วนต้องใช้น้ำคลองหรือน้ำบาดาล มิฉะนั้นก็ต้องซื้อน้ำประปามาใช้โดยซื้อเป็นตู้ในราคาตู้มละ 4-6 บาท ส่วนผู้ใช้แรงงานในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ส่วนใหญ่จะใช้น้ำประปาโดยมิมิเตอร์วัดการใช้น้ำประปาติดตั้งไว้ ส่วนในหอพักโรงงานอุตสาหกรรมบางโรงงานผู้ใช้แรงงานใช้น้ำบาดาลที่ทางโรงงานอุตสาหกรรมสูบขึ้นมาใช้

การครอบครองที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงาน ส่วนใหญ่ผู้ใช้แรงงานในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสามเขตจะเช่าบ้านหรือห้องว่างอาศัยอยู่ แต่ในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์จะเป็นเขตที่มีหอพักสำหรับคนงานมากที่สุด ในอำเภอพระประแดง แต่มักเป็นหอพักสำหรับผู้ใช้แรงงานที่เป็นสตรีและเป็นโสด การเช่าที่ดินเพื่อปลูกบ้านอาศัยหรือการอาศัยอยู่กับคนรู้จักของผู้ใช้แรงงานก็มีบ้างเป็นส่วนน้อย ส่วนผู้ที่เป็นคนในพื้นที่ซึ่งมีบ้านเป็นของตนเองนั้นจะอาศัยอยู่ทั่วไปในทั้งสามเขต ไม่มีการกระจุกตัวอยู่เฉพาะเขตใดเขตหนึ่ง

ราคาค่าเช่าที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงาน ราคาค่าเช่าบ้านและห้องว่างของผู้ใช้แรงงานในทั้งสามเขตจะมีราคาที่เหมือนกันคือ ราคาค่าเช่าส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 300 - 1,000 บาทต่อเดือน มีบ้างที่ราคาค่าเช่าอาจจะสูงกว่า 1,000 บาทต่อเดือนแต่มีเป็นส่วนน้อยในระดับราคาค่าเช่าประมาณ 300 - 1,000 บาทต่อเดือนนี้ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นราคาค่าเช่าที่ไม่แพงเกินไปนัก แต่ขนาดของที่อยู่อาศัยมีขนาดค่อนข้างเล็กคือ บ้านเช่ามีขนาดประมาณ 5 - 10 ตารางวา และห้องเช่ามีขนาดประมาณ 6 - 15 ตารางเมตร การอยู่อาศัยผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่คิดว่าไม่คับแคบ แต่ก็ยังมีบางกลุ่มของผู้ใช้แรงงานซึ่งมักเป็นผู้ที่แต่งงานและมีบุตรรู้สึกว่าเป็นขนาดที่ค่อนข้างคับแคบ

สภาพปัญหาของที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในแต่ละพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมมีดังนี้

- ในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วมซึ่งเกิดเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม เป็นช่วงที่น้ำทะเลหนุนขึ้นมาทำให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงขึ้นและเอ่อล้นริมตลิ่งขึ้นมาทำให้การเดินทางไปทำงานของผู้ใช้แรงงานลำบากเนื่องจากต้องเดินลุยน้ำไปทำงาน ซึ่งน้ำจะท่วมทั้งริมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและในซอยที่แยกจากถนนปู่เจ้าสมิงพราย อีกปัญหาหนึ่งก็คือ ปัญหาเสียงรบกวนจากการทำงานของเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่เขต

โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณตำบลสำโรงใต้ ทำให้ผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ได้รับการรบกวนจากเสียงของเครื่องจักรทำงาน สำหรับบางโรงงานอุตสาหกรรมมีการทำงานตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้การพักผ่อนนอนหลับของผู้ใช้แรงงานได้ไม่เต็มที่ ส่วนปัญหาอื่นก็คือ การขาดแคลนน้ำประปาซึ่งเป็นผู้ใช้แรงงานที่อาศัยในเขตตำบลบางหัวเสือ และตำบลบางหญ้าแพรกที่อยู่ลึกเข้าไปในซอยที่แยกจากถนนปู่เจ้าสมิงพรายเพราะการให้บริการประปายังไปไม่ถึง และอีกปัญหาหนึ่งคือการขโมยของในที่อยู่อาศัยซึ่งมีเฉพาะในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายเท่านั้น อาจเนื่องมาจากในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายโดยเฉพาะตำบลสำโรงใต้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก และมีผู้ใช้แรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก มีการย้ายเข้าออกของผู้ใช้แรงงานตลอดเวลาจึงมีการลักขโมยของกันเพราะความยากจนโดยไม่รู้ว่าเป็นใคร

-ส่วนพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์มีปัญหาที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ คือ น้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็นรบกวนเนื่องจากในพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์มีน้ำท่วมเป็นประจำทุกปีเช่นเดียวกับถนนปู่เจ้าสมิงพราย ซึ่งที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในซอยที่แยกจากถนนสุขสวัสดิ์ทางด้านที่ติดกับเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นส่วนบ้านเช่าต่าง ๆ มักสร้างบนพื้นที่สวนโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ก่อนการปลูกสร้าง ดังนั้นจึงยังคงมีร่องน้ำของสวนอยู่บริเวณใต้ถุนบ้าน เมื่อเกิดน้ำท่วมขึ้นจะท่วมในพื้นที่นี้ด้วยและเมื่อน้ำลดลงยังคงมีน้ำขังอยู่ในร่องน้ำของสวน บริเวณท้องร่องนี้ยังเป็นที่ที่ผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่จะทิ้งเศษขยะต่าง ๆ ที่ใช้แล้วและน้ำเสียจากการใช้ในการอาบน้ำ ซักผ้า ล้างจาน ฯลฯ ลงไปค้างอยู่ในท้องร่องสวน เมื่อเป็นดังนี้ก็จะเกิดการหมักหมมของน้ำเสียและเศษขยะต่าง ๆ ทำให้น้ำเน่าเหม็นส่งกลิ่นรบกวน นอกจากนี้การที่มีน้ำขังในร่องน้ำบริเวณใต้ถุนที่อยู่อาศัยนี้ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ซึ่งทำให้มีุงมากมายมารบกวนในเวลากลางวัน และอีกปัญหาหนึ่งก็คือ การขาดแคลนน้ำประปาในการใช้อุปโภคบริโภคของผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากที่อยู่อาศัยที่อยู่เข้าไปในซอยลึกที่แยกออกจากถนนสุขสวัสดิ์นั้นการวางท่อประปายังไปไม่ถึง ซึ่งผู้ใช้แรงงานแก้ปัญหาโดยการซื้อน้ำประปาเป็นตุ่มในราคาตุ่มละ 4-6 บาท บางพวกอาจใช้น้ำคลองหรือสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

-พื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า ปัญหาใหญ่ของพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า คือ ปัญหาน้ำเน่าเสียเช่นเดียวกับพื้นที่เขตโรงงาน

อุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ เนื่องจากพื้นที่ในบริเวณบางกระเจ้าส่วนใหญ่เป็นสวน การสร้างบ้านให้เช่าของผู้ใช้แรงงานมีลักษณะคล้าย ๆ กับพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ คือสร้างที่อยู่อาศัยบนพื้นที่สวนโดยไม่มีการถมที่ก่อนการปลูกสร้าง เมื่อผู้ใช้แรงงานอาศัยอยู่ก็จะมีภารกิจเศษขยะต่าง ๆ และน้ำเสียที่ใช้แล้วลงใต้ถุนบ้าน ซึ่งเศษขยะและน้ำเสียเหล่านี้จะลงไปขังในร่องสวน เมื่อน้ำทะเลหนุนน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงขึ้น ในบริเวณบางกระเจ้าน้ำจะท่วมโดยเฉพาพื้นที่สวนซึ่งเป็นที่ย่ำ เมื่อน้ำลดลงก็จะพาเอาเศษขยะต่าง ๆ ไปด้วยทำให้เป็นปัญหาแก่แม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนน้ำที่ยังคงขังอยู่ในห้องร่องสวนนั้นก็หมักอยู่กับเศษขยะที่ตกค้างอยู่รวมทั้งน้ำเสียซึ่งน้ำในร่องสวนนี้ไม่มีการไหลเวียนจึงทำให้น้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น และยังเป็นที่เพาะพันธุ์ของยุงอีกด้วยซึ่งผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้านี้ในเวลากลางคืนมักจะประสบปัญหาเรื่องยุงกัด ในฤดูฝนพวกเด็กเล็ก ๆ ที่ถูกยุงกัดบางคนอาจเป็นโรคไข้เลือดออกและจะระบาดไปทั่วในที่สุด ทำให้เป็นปัญหาต่อสุขภาพของผู้ใช้แรงงานตามมา และอีกปัญหาใหญ่ปัญหานึงก็คือการขาดแคลนน้ำประปาเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค เพราะพื้นที่บางกระเจ้าเป็นเขตที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลพระประแดง การวางท่อประปาเพื่อให้บริการนั้นยังไม่ทั่วถึง ซึ่งส่วนใหญ่จะวางท่อประปาไปตามถนนหลักก็คือ ถนนเพชรพิงส์ ส่วนในพื้นที่ที่ลึกจากถนนเข้าไปในสวนยังไม่มีวางท่อประปา

4.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งงานและที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอพระประแดง

ตารางที่ 4.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งงานและที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงาน
อุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม	ถนนปู่เจ้าสมิงพราย	ถนนสุขสวัสดิ์	บางกระเจ้า
ตำบล			
บางหญ้าแพรก	14.3		
บางหัวเสือ	7.2		
ลำโรงใต้	72.0		
บางจาก		40.2	
บางพั้ง		14.1	
บางครุ		37.0	
บางยอ			41.3
ทรงคนอง			34.7
บางน้ำผึ้ง			17.4
บางกอบัว			2.2
ในจังหวัดสมุทรปราการ	5.8	6.5	
นอกจังหวัดสมุทรปราการ	0.7	2.2	4.4

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 277 คน

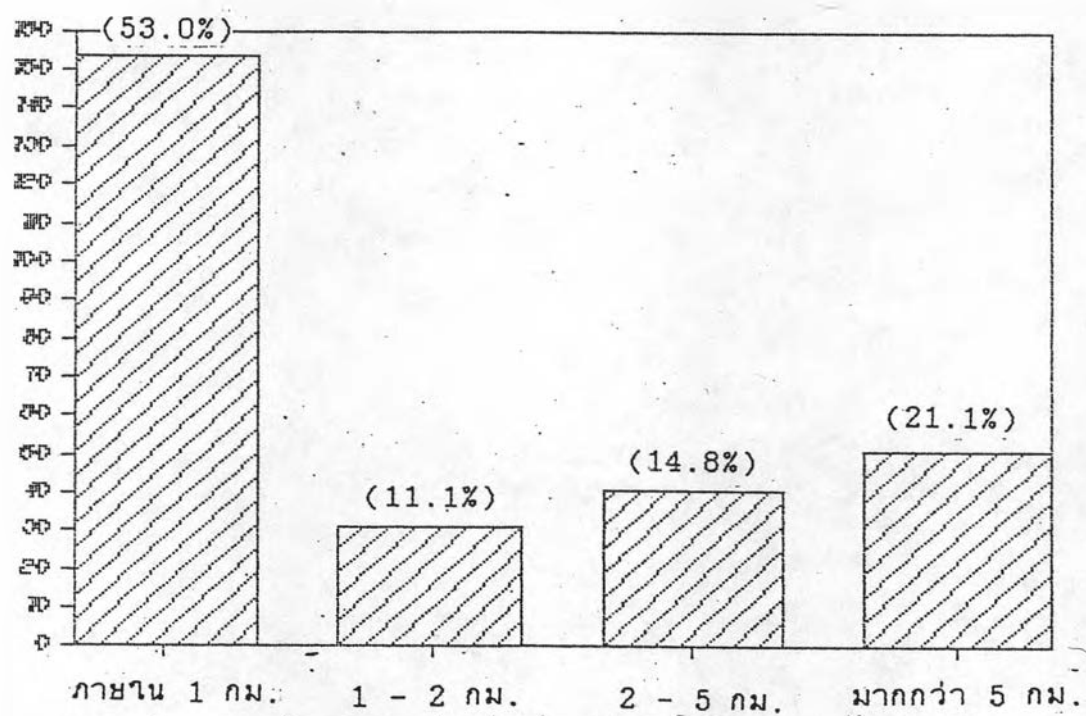
จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทำงานของผู้ใช้แรงงานใน
โรงงานอุตสาหกรรมทั้งสามเขตนั้นมักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกับเขตพื้นที่ที่ทำงานอยู่ เนื่องจาก

ความสะดวกในการเดินทางไปทำงานและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทำงานของผู้ใช้แรงงานในแต่ละเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม พบว่า

- เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยามิถุนปู่เจ้าสมิงพรายตัดผ่านจากถนนสุขุมวิทไปจรดแม่น้ำเจ้าพระยา มีท่าเรือสำหรับคนจะไปขึ้นที่หน้าท่าการอำเภอพระประแดง ด้านฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาและมีท่าเรือข้ามฟากสำหรับรถยนต์ชื่อ "เกตรา" และ "นาวาสุมุท" ผู้ที่ทำงานในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายจะอาศัยอยู่ในตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ และตำบลสำโรงใต้ ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในตำบลสำโรงใต้ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นตำบลที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในอำเภอพระประแดง ส่วนในตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ มีผู้ใช้แรงงานอาศัยอยู่ไม่มากเท่าตำบลสำโรงใต้เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมไม่มากนัก ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่นอกอำเภอพระประแดงแต่ยังอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการนั้นมักอาศัยอยู่ในตำบลบางด้วนและตำบลบางโปรง อำเภอเมืองสมุทรปราการซึ่งติดต่อกับอำเภอพระประแดง ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดสมุทรปราการนั้นอาศัยอยู่ในเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอาณาเขตใกล้กับอำเภอพระประแดง การอาศัยอยู่ของผู้ใช้แรงงานนั้นมักจะเลือกอาศัยอยู่ในที่ที่ใกล้กับสถานที่ตนเองทำงานอยู่ โดยจะมีรัศมีระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานอยู่กับที่ที่อาศัยอยู่ภายใน 1 กิโลเมตร ทั้งนี้เพื่อให้การเดินทางไปทำงานสามารถเดินทางไปทำงานได้ซึ่งเป็นการสะดวกในการเดินทางไปทำงาน เพราะไม่ต้องประสบปัญหาเรื่องการจราจรติดขัดและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานซึ่งการเดินทางไปทำงานนี้มักใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 10-20 นาที ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่ในรัศมีมากกว่า 1 กิโลเมตร หรืออาศัยอยู่นอกอำเภอพระประแดงนั้นเดินทางมาทำงานโดยการนั่งรถรับ-ส่งพนักงานของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีเพียงบางโรงงานเท่านั้นที่มีสวัสดิการรถรับ-ส่งพนักงานหรือเดินทางทำงานมาโดยการนั่งรถประจำทาง ซึ่งการเดินทางจะใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 20 นาทีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากการจราจรในเขตอำเภอพระประแดงจะติดขัดเกือบตลอดทั้งวัน

- เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ อยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา มิถุนสุขสวัสดิ์ตัดผ่านจากเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผ่านตำบลบางพิงบางครุ และบางจาก ไปสิ้นสุดที่กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีท่าเรือสำหรับคนซึ่งจะไปขึ้นที่ถนน

แผนภูมิ 4.9 แสดงระยะทางการเดินทางของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
จากที่อยู่อาศัยไปยังที่ทำงาน

ปู่เจ้าสมิงพราย และมีท่าเรือข้ามฟากสำหรับรถยนต์ชื่อ "เกตรา" และ "นาวาสุมทร" ข้ามไปยังถนนปู่เจ้าสมิงพราย ผู้ที่ทำงานในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์จะอาศัยกระจายอยู่ในตำบลบางพึ่ง ตำบลบางครุ และตำบลบางจาก ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในตำบลบางจาก และตำบลบางครุ ทั้งนี้เนื่องจากทั้งสองตำบลนี้มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ตำบลบางพึ่งนั้นโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดครอบครัวซึ่งมีจำนวนแรงงานที่ใช้ในโรงงานน้อยกว่ามาก ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่นอกอำเภอพระประแดงแต่ยังอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการนั้นมักอาศัยอยู่ในกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ถัดจากตำบลบางจากซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอพระประแดงส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดสมุทรปราการนั้นอาศัยอยู่ในเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอาณาเขตใกล้กับอำเภอพระประแดง การอาศัยอยู่ของผู้ใช้แรงงานในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์นั้น มักจะเลือกอาศัยอยู่ในที่ที่ใกล้กับสถานที่ตนเองทำงานอยู่ เช่นเดียวกับเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย โดยจะมีรัศมีระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานกับที่อยู่อาศัยภายใน 1 กิโลเมตร ทั้งนี้เพื่อให้การเดินทางไปทำงานสามารถเดินไปได้ ซึ่งเป็นการสะดวกในการเดินทางไปทำงานเพราะไม่ต้องประสบปัญหาเรื่องการจราจรติดขัดและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน การเดินทางไปทำงานนี้มักใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 10-20 นาที ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่ในรัศมีมากกว่า 1 กิโลเมตร หรืออาศัยอยู่นอกอำเภอพระประแดงนั้น เดินทางมาทำงานโดยการนั่งรถรับ-ส่งพนักงานของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีเพียงบางโรงงานเท่านั้นที่มีสวัสดิการรถรับ-ส่งพนักงานหรือเดินทางทำงานมาโดยการนั่งรถประจำทาง การเดินทางจะใช้ระยะเวลาประมาณ 20 นาทีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากการจราจรในเขตอำเภอพระประแดงจะติดขัดเกือบตลอดทั้งวัน

- เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า ตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยามีลักษณะเป็นกระเปาะล้อมรอบติดกับเทศบาลเมืองพระประแดง มีถนนเพชรหึงส์ตัดผ่านจากหน้าที่ว่าการอำเภอพระประแดงไปสิ้นสุดที่ตำบลบางกอบัว ผู้ที่ทำงานในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์จะอาศัยกระจายอยู่ใน ตำบลบางยอ ตำบลทรงคนอง ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกระสอบ ซึ่งผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในตำบลบางยอ ตำบลทรงคนอง และตำบลบางครุ เนื่องจากทั้งสองตำบลนี้มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่มากกว่า ในขณะที่ตำบลบางน้ำผึ้งมีโรงงานอุตสาหกรรมเพียง 1 โรงงาน ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดสมุทรปราการนั้นมัก

อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเขตบางกระเจ้าที่ตำบลบางกอบัว สามารถเดินทางมาได้สะดวกโดยการนั่งเรือที่ท่าคลองเตยมาขึ้นที่ท่าบางกอบัวเขต การอาศัยอยู่ของผู้ใช้แรงงานในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์นั้นมักจะเลือกอาศัยอยู่ในที่ที่ใกล้กับสถานที่ตนเองทำงานอยู่เช่นเดียวกับเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมนุเจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ โดยจะมีรัศมีระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานกับที่อาศัยอยู่ภายใน 1 กิโลเมตร ทั้งนี้เพื่อให้การเดินทางไปทำงานสามารถเดินทางไปทำงานได้เป็นการสะดวกในการเดินทางไปทำงาน เพราะไม่ต้องประสบปัญหาเรื่องการจราจรติดขัดและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน การเดินทางไปทำงานนั้นมักใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 10-20 นาที ส่วนผู้ใช้แรงงานที่อาศัยอยู่ในรัศมีมากกว่า 1 กิโลเมตรหรืออาศัยอยู่นอกอำเภอพระประแดงนั้นเดินทางมาทำงานโดยการนั่งรถประจำทางและผู้ที่อยู่เขตคลองเตยซึ่งอยู่ตรงข้ามกับบางกระเจ้าจะนั่งเรือมาขึ้นที่ท่าเรือบางกอบัวและมาต่อรถประจำทางที่ท่าเรือบางกอบัว ซึ่งการเดินทางจะใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 20 นาที ซึ่งการจราจรในเขตบางกระเจ้านี้จะไม่ค่อยติดขัดมากนัก

ปัญหาของการเดินทางของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดงนี้ ผู้ที่เดินทางไปทำงานโดยการเดินเท้าไปทำงานมักประสบกับปัญหาในเรื่องน้ำท่วมเนื่องจากในอำเภอพระประแดงมีน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี และในบางพื้นที่เป็นที่ต่ำระดับน้ำจะท่วมสูงมากบางแห่งท่วมสูงถึง 1 เมตร ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเดินทางไปทำงาน และบางครั้งมีปัญหาลื่นล้มหรือการข้ามถนนหรือการเดินข้างถนนที่ไม่มีทางเท้าเดิน รถยนต์หรือรถขนาดใหญ่ที่วิ่งผ่านไปมาจะใช้ความเร็วสูงทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสูง และบางครั้งที่มีน้ำท่วมขังริมถนนก็อาจจะเปียกได้เพราะรถวิ่งผ่านน้ำทำให้น้ำกระเด็นขึ้นมา ส่วนผู้ที่เดินทางโดยการนั่งรถประจำทางหรือรถรับ-ส่งพนักงานของโรงงานจะประสบปัญหาการจราจรติดขัด เนื่องจากถนนในอำเภอพระประแดงมีถนนหลักอยู่เพียง 2 สาย คือ ถนนเจ้าสมิงพราย อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา และถนนสุขสวัสดิ์ อยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ปริมาณรถที่ใช้ถนน 2 สายนี้มีจำนวนมากและมักเป็นรถบรรทุกซึ่งมีขนาดใหญ่ ทำให้การจราจรไม่มีความคล่องตัว โดยเฉพาะในฤดูน้ำหลากการจราจรจะยิ่งติดขัดมากเนื่องจากการรถไม่สามารถวิ่งได้เร็ว ทำให้บางคนไม่สามารถเข้าทำงานได้ทัน

4.7 การดำเนินชีวิตนอกเวลาการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ใช้แรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเมื่อเลิกงานในตอนเย็น ส่วนใหญ่จะเลือกซื้ออาหารจากร้านค้าหรือตลาดใกล้ที่พักอาศัยก่อนกลับที่พักอาศัยและเป็นทางที่จะต้องผ่านเป็นประจำ เพื่อเป็นอาหารสำหรับรับประทานในมื้อเย็น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการถืออาหารกลับ เพราะเมื่อซื้ออาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะเข้าที่อยู่อาศัยเลย รองลงมาได้แก่ การซื้ออาหารจากร้านค้าหรือตลาดใกล้ที่ทำงาน มักเป็นผู้ที่ว่างเวลาต่อจากการทำงานปกติ หรือบริเวณที่พักอาศัยไม่มีร้านอาหาร บางคนเป็นผู้ที่อาศัยนอกโรงงานอุตสาหกรรมจึงออกมาซื้ออาหารจากร้านค้าหรือตลาดหน้าโรงงาน ซึ่งเป็นผู้ใช้แรงงานในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ สำหรับผู้ที่ซื้ออาหารในโรงอาหารในโรงงานอุตสาหกรรมพอมืออยู่บ้าง มักเป็นโรงงานที่มีโรงอาหารบริการสำหรับผู้ใช้แรงงานในโรงงานโดยมีอยู่เป็นบางโรงงานเท่านั้น ซึ่งมีเฉพาะในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ ส่วนอาหารที่ซื้อจากที่อื่นมักเป็นการซื้ออาหารจากตลาดนัดที่มีการตั้งขาย ระยะทางระหว่างร้านค้าที่ซื้ออาหารกับที่อยู่อาศัยมีระยะรัศมี 1 กิโลเมตร เมื่อซื้อเสร็จก็จะเดินทางกลับที่พักอาศัยได้โดยสะดวกไม่ต้องหิ้วอาหารไกล การซื้ออาหารของผู้ใช้แรงงานนั้นมักจะซื้อทุกวันเนื่องจากที่พักอาศัยไม่มีตู้เย็นไว้แช่อาหาร ยกเว้นผู้ที่มิบ้านของตนเอง อาหารที่ซื้อมักเป็นอาหารสำเร็จรูปเมื่อถึงที่พักอาศัยสามารถรับประทานได้ทันทีไม่ต้องเสียเวลาประกอบอาหารอีกและที่อยู่อาศัยซึ่งมีพื้นที่แคบอยู่แล้วไม่มีสถานที่พอสำหรับประกอบอาหาร การรับประทานอาหารของผู้ใช้แรงงาน มักรับประทานในพื้นที่ห้องที่อาศัยอยู่โดยไม่มีโต๊ะกินข้าว อาหารจะวางไว้ที่พื้นห้องแล้วนั่งล้อมวงร่วมกันรับประทานอาหาร

เมื่อรับประทานอาหารเย็นเรียบร้อยแล้ว ผู้ใช้แรงงานแต่ละคนมีกิจกรรมทำต่าง ๆ กันตามแต่ละคน ลักษณะของกิจกรรมที่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีลักษณะเหมือนกันก็คือ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ การทำงานบ้าน เช่น ซักเสื้อผ้า กวาดถูบ้าน เป็นต้นนอนพักผ่อนอยู่เฉย ๆ บางคนก็เล่นกีฬากับเพื่อนบ้าน หรืออ่านหนังสือพิมพ์

ส่วนการทำกิจกรรมในวันหยุดงานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมนั้นไม่ค่อยมีความแตกต่างจากกิจกรรมในตอนเลิกงาน แต่การทำกิจกรรมส่วนใหญ่มักเป็นการทำงานบ้านที่ค้างคามาทิ้งอาทิตย์ เช่น การซักผ้า กวาดถูบ้าน เป็นต้น ส่วนผู้ที่มีโทรทัศน์หรือวิทยุ ก็จะใช้

เวลาส่วนใหญ่ในวันหยุดเพื่อดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุ ผู้ที่ไม่มีโทรทัศน์ก็อาจไปคุยกับเพื่อนบ้าน หรือออกไปเดินเล่นข้างนอกตามห้างสรรพสินค้าใกล้ ๆ ที่พักอาศัย บางคนอาจใช้เวลาในวันหยุดในการทำงานพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อีกทางโดยการรับจ้างทำงานต่าง ๆ หรืออาจไปทำงานล่วงเวลาที่โรงงาน บางคนอาจออกกำลังกายเล่นกีฬาอยู่กับเพื่อนบ้าน หรือนั่งคุยกับเพื่อนบ้าน

การมีความสัมพันธ์ของผู้ใช้แรงงานกับเพื่อนที่อาศัยอยู่นั้น ส่วนใหญ่จะไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ส่วนพวกที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันก็มักเป็นการทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระในโอกาสต่าง ๆ ตามประเพณี เช่น วันเข้าพรรษา เป็นต้น หรือเป็นการจัดงานเลี้ยงในโอกาสพิเศษ เช่น วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น ในบางกลุ่มอาจมีการจัดคณะท่องเที่ยวไปตามต่างจังหวัดหรือแข่งกีฬากันภายในที่อยู่อาศัย บางกลุ่มที่อยู่อาศัยมีการร่วมกันทำงานสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน

ปัญหาของผู้ใช้แรงงานที่มีกับเพื่อนบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาหว่านกันซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 90.6 ส่วนที่มีปัญหาหว่านเพื่อนบ้านมีอยู่เพียงร้อยละ 9.4 เท่านั้น ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการส่งเสียงรบกวนของเพื่อนเมื่อเมาสุราแล้วส่งเสียงเอะอะรบกวน ซึ่งมักเป็นเวลาค่ำคืน หรือการทะเลาะเบาะแว้งของคู่สามีภรรยาข้างบ้าน ส่วนปัญหาอื่น ๆ มีเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ปัญหาการลักขโมย และการติดหนี้สิน เมื่อพิจารณาเป็นเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม พบว่า

-เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ถนนสุขสวัสดิ์ และบริเวณบางกระเจ้า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการส่งเสียงรบกวนของเพื่อนเมื่อเมาสุราแล้วส่งเสียงเอะอะรบกวนซึ่งมักเป็นเวลาค่ำคืน หรือการทะเลาะเบาะแว้งของคู่สามีภรรยาข้างบ้าน สำหรับเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ ปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมีเพียงส่วนน้อย ได้แก่ การไม่ถุกกันระหว่างเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีผู้อาศัยอยู่ร่วมกันมากมายซึ่งมาจากต่างที่ต่างถิ่นมีลักษณะนิสัยต่างกัน ในบางครั้งจึงมีกระทบกระทั่งกันบ้างเพราะความไม่เข้าใจกันแต่มีเป็นเพียงส่วนน้อยหรือในบางแห่งมีปัญหาการลักขโมยของระหว่างเพื่อนบ้านกัน ส่วนในเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้ามีปัญหาเรื่องหนี้สินบ้างซึ่งเกิดจากการที่เพื่อนบ้านบางคนไม่มีเงินที่จะใช้จ่ายซื้ออาหารหรือจ่ายค่าเช่าที่อยู่อาศัยและไม่มีเงินจ่ายคืน แต่มีเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

การรักษาพยาบาลของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเวลาเจ็บป่วยทั้งสามพื้นที่เขตโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดงเมื่อเกิดการเจ็บป่วยมักไปพบแพทย์ที่คลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน เนื่องจากความสะดวกและรวดเร็วในการบริการ ไม่ต้องเข้าคิวรอรับการบริการรักษานานและค่ารักษายาบาลก็ไม่สูงมาก

สถานที่ที่ผู้ใช้แรงงานนิยมไปรับบริการรักษาในอำเภอพระประแดง สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1) คลินิกบริเวณเทศบาลพระประแดง เป็นกลุ่มที่ผู้มารับบริการเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า

2) คลินิกบริเวณถนนสุขสวัสดิ์ เป็นกลุ่มที่ผู้มารับบริการเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ ซึ่งประกอบด้วย ตำบลบางพิง ตำบลบางครุ และตำบลบางจาก

3) คลินิกบริเวณถนนปู่เจ้าสมิงพราย เป็นกลุ่มที่ผู้มารับบริการเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ประกอบด้วย ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ และตำบลสำโรงใต้

รองลงมาได้แก่การรับการรักษาที่คลินิกของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีอยู่เป็นบางโรงงานเท่านั้นที่มีสวัสดิการรักษายาบาลให้ ผู้ใช้แรงงานไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการรับการรักษา ผู้ที่ทำการรักษาด้วยตัวเอง มักเป็นอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง ท้องเสีย เป็นต้น สามารถซื้อยามารับประทานได้เองโดยไม่ต้องไปพบแพทย์ ส่วนผู้ที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐมีเป็นส่วนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่อยู่ไกลจากที่อยู่อาศัย การรับบริการไม่สะดวกและมีความล่าช้าในการให้บริการ ผู้ใช้แรงงานจึงไม่นิยมไปรับบริการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐ ผู้ที่ไปรับบริการมักเป็นโรคที่ร้ายแรงหรือต้องมีการผ่าตัดเพราะค่าใช้จ่ายสูงกว่าโรงพยาบาลของเอกชนมากสำหรับโรงพยาบาลรัฐที่ผู้ใช้แรงงานนิยมไปรับการรักษา ได้แก่ โรงพยาบาลทหารเรือ เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลศิริราช ส่วนศูนย์อนามัยมีผู้ใช้แรงงานไปรับบริการเพียงเล็กน้อย เนื่องจากศูนย์บริการมีน้อยและไม่มีแพทย์ประจำ เครื่องมือรักษายาบาลมีไม่พร้อม ผู้ใช้แรงงานจึงไม่นิยมไปรับบริการ ซึ่งผู้ที่รับบริการที่ศูนย์อนามัยนี้มักเป็นผู้ใช้แรงงานในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า เพราะมีศูนย์อนามัยตั้งอยู่ 2 แห่ง ที่ตำบลทรงคนองหน้าวัดคันลัด และที่ตำบลบางยอริมถนนเพชรหึงส์

4.8 การศึกษาของบุตรของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีบุตรมีอยู่ร้อยละ 77.3 และมีบุตรอยู่เพียงร้อยละ 22.7 ซึ่งในจำนวนนี้อยู่ในวัยกำลังศึกษาเพียงร้อยละ 12.6 สถานที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอยู่ในอำเภอพระประแดง นอกจากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนระดับการศึกษาชั้นสูงอาจจะอยู่ห่างจากอำเภอพระประแดง เพราะเป็นโรงเรียนที่สอนในระดับปวช. จึงไม่จำเป็นต้องมีกระจายทั่วไป และผู้ที่มาศึกษาก็เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 15 ปีสามารถเดินทางมาเรียนเองได้ ส่วนโรงเรียนที่อยู่ใกล้กับที่อยู่อาศัยมักเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะทางอยู่ในรัศมีประมาณ 1 - 2 กิโลเมตรจากที่อยู่อาศัย เมื่อทำการพิจารณาเป็นเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม พบว่า

- เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ส่วนใหญ่ศึกษาในตำบลลำโรงใต้ และตำบลบางหญ้าแพรก ซึ่งผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะให้บุตรของตนเดินทางไปโรงเรียนโดยการนั่งรถรับ-ส่งของโรงเรียน แต่ถ้าบุตรค่อนข้างโตหน่อยก็จะให้เดินไปโรงเรียนเอง ซึ่งการเลือกโรงเรียนให้แก่บุตรของผู้ใช้แรงงานนั้นมักเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้กับที่อาศัยอยู่เพื่อที่บุตรของตนจะได้เดินทางไปเรียนได้สะดวก

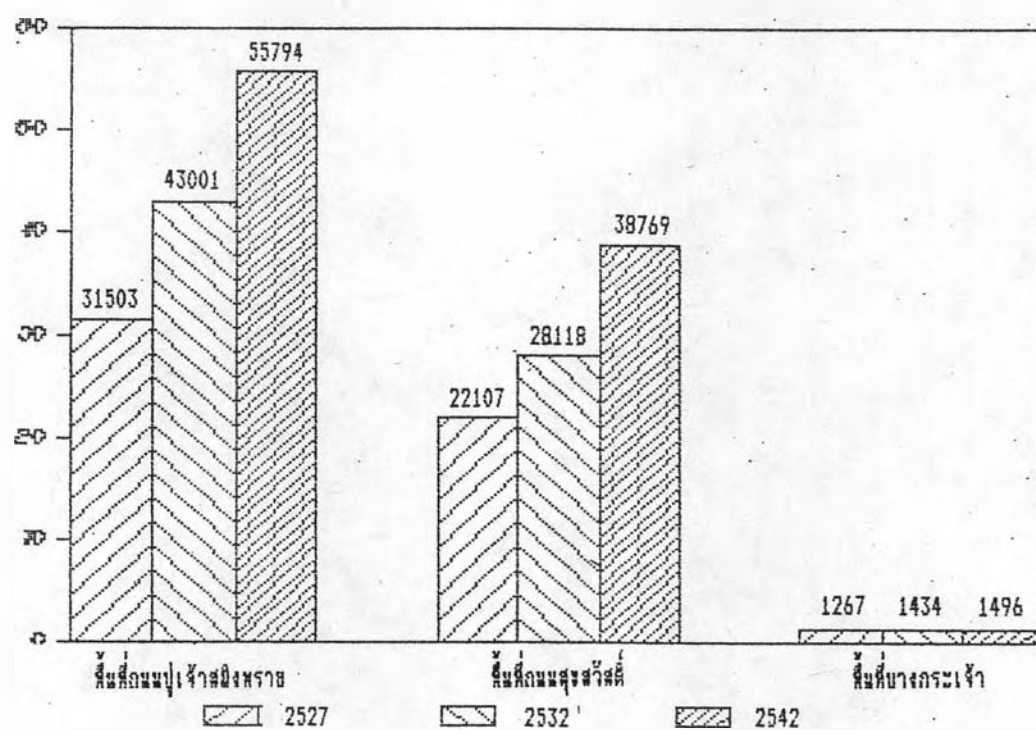
- เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ ส่วนใหญ่ศึกษาในตำบลบางจาก และตำบลบางครุ ซึ่งผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะให้บุตรของตนเดินทางไปโรงเรียนโดยการนั่งรถประจำทางและเดิน แต่ถ้าบุตรค่อนข้างเด็กก็จะให้นั่งรถรับ-ส่งของโรงเรียนไปเรียน ซึ่งการเลือกโรงเรียนให้แก่บุตรของผู้ใช้แรงงานนั้นมักเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้กับที่อาศัยอยู่เพื่อที่บุตรของตนจะได้เดินทางไปเรียนได้สะดวก

- เขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า ส่วนใหญ่ศึกษาในตำบลทรงคนอง และตำบลบางยอ ซึ่งผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะให้บุตรของตนเดินทางไปโรงเรียนโดยการนั่งรถรับ-ส่งของโรงเรียน และเดินไปเรียนเนื่องจากที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัย บุตรที่มีอายุน้อยก็จะให้นั่งรถรับ-ส่งของโรงเรียนไปเรียน บางคนอาจให้บุตรของตนเองเดินไปเรียนโดยการนั่งรถประจำทางในกรณีที่โรงเรียนอยู่นอกเขตอำเภอพระประแดงมักเป็นโรงเรียนในระดับชั้นสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น บุตรโตพอที่จะนั่งรถประจำทางไปเรียนได้ด้วยตัวเอง

4.9 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้แรงงานในอนาคตของโรงงานอุตสาหกรรมและความต้องการในเรื่อง
ที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

ตารางที่ 4.6 แสดงการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้แรงงานรายตำบล อำเภอพระประแดง ปี พ.ศ. 2542

อำเภอ/ตำบล	ปี พ.ศ.						คาดการณ์
	2527	2528	2529	2530	2531	2532	พ.ศ. 2542
บางหญ้าแพรก	4,444	4,637	4,831	4,831	4,831	6,053	8,019
บางหัวเสือ	485	485	485	485	485	485	485
สำโรงใต้	30,574	33,240	33,690	33,979	34,970	36,463	47,290
ถนนปู่เจ้าสมิงพราย	31,503	38,362	39,006	39,295	40,286	43,001	55,794
บางจาก	8,456	8,682	9,160	9,160	9,518	10,165	13,138
บางพึ่ง	2,030	2,551	2,755	2,788	3,212	3,527	6,204
บางครุ	11,621	11,855	12,665	12,711	13,331	14,426	19,427
ถนนสุขสวัสดิ์	22,107	23,088	24,580	24,659	26,061	28,118	38,769
บางยอ	1,056	1,056	1,056	1,071	1,071	1,093	1,155
ทรงคนอง	211	217	217	225	225	225	225
บางน้ำผึ้ง	0	0	116	116	116	116	116
บางกระเจ้า	1,267	1,273	1,389	1,412	1,412	1,434	1,496
อำเภอพระประแดง	58,921	62,771	65,028	65,491	67,822	72,616	96,105

แผนภูมิ 4.10 แสดงการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542

จากตารางที่ 4.6 แสดงการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอพระประแดง ปี พ.ศ. 2542 โดยผู้วิจัย คาดการณ์โดยใช้สูตรในการคำนวณ คือ

$$P_t = P_0 + bt$$

โดยที่ P_t = จำนวนประชากรเมื่อช่วงปีปลายที่ทำการการศึกษา
 P_0 = จำนวนประชากรเมื่อช่วงปีต้นที่ทำการการศึกษา
 t = จำนวนปีที่ทำการการศึกษา
 b = ค่าประมาณการเปลี่ยนแปลงจากช่วงหนึ่งไปยังอีกช่วงหนึ่ง

ค่า b หาได้โดยการคำนวณจากสูตร

$$b = \frac{1}{n-1} \sum_{i=2}^n (P_i - P_{i-1})$$

โดยที่ n = จำนวนปีที่ทำการการศึกษา
 P_i = จำนวนประชากรในปีที่ถัดจากปีเริ่มต้นที่ทำการการศึกษา

พบว่าแนวโน้มของจำนวนแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง ใน
ปี พ.ศ. 2542 ยังคงกระจายตัวอยู่อย่างหนาแน่นในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย
และถนนสุขสวัสดิ์ โดยมีจำนวนแรงงาน 55,794 และ 38,769 คน ตามลำดับ ส่วนพื้นที่เขต
อุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้าจำนวนแรงงานมีเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คือ 1,496 คน

-พื้นที่เขตอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนแรงงานมาก
ที่สุดในอำเภอพระประแดง คือ มีจำนวนแรงงาน 55,794 คน ซึ่งการกระจายตัวของผู้ใช้
แรงงานในเขตพื้นที่นี้ยังคงกระจุกตัวอย่างหนาแน่นอยู่ในตำบลสำโรงใต้เช่นเดิม คือมีจำนวนผู้ใช้
แรงงานถึง 47,290 คน ส่วนในตำบลบางหญ้าแพรกมีจำนวนผู้ใช้แรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 8,019
คน และตำบลบางหัวเสือผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมยังคงมีจำนวนเท่ากับปี พ.ศ.
2532 คือ 485 คนเช่นเดิม

-พื้นที่เขตอุตสาหกรรมถนนสุขสวัสดิ์ จำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในปี
พ.ศ. 2542 เพิ่มขึ้นเป็น 38,769 คน การกระจายตัวของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ยังคงหนาแน่นในตำบลบางครุ และบางจากเช่นเดิม คือมีจำนวนผู้ใช้แรงงาน 19,427 และ 13,138 คนตามลำดับ ส่วนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมตำบลบางพืดมีจำนวน 6,204 คน

-พื้นที่เขตอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้า จำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนเพียง 1,496 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2532 เพียง 62 คนเท่านั้น ซึ่งผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจะกระจายตัวอย่างหนาแน่นในเขตตำบลบางยอมีจำนวน 1,155 คน ส่วนในตำบลทรงคนอง และตำบลบางน้ำผึ้ง มีจำนวนผู้ใช้แรงงาน 225 และ 116 คน ตามลำดับ ซึ่งจำนวนผู้ใช้แรงงานในสองตำบลนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด

จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ใช้แรงงานในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ได้มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจาก ปี พ.ศ. 2532 ในขณะที่พื้นที่เขตอุตสาหกรรมบริเวณบางกระเจ้ามีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมน้อยมากจนแทบจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่บางกระเจ้าได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ โดยจะไม่มีการอนุญาตให้สร้างโรงงานอุตสาหกรรมใด ๆ ในพื้นที่บางกระเจ้า จึงทำให้แทบจะไม่มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเลย

ตารางที่ 4.7 แสดงอัตราการเติบโตของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

ปี พ.ศ.	จำนวนแรงงาน	อัตราการเจริญเติบโต (ร้อยละต่อปี)
2522	47,754	-
2527	58,921	4.28
2532	72,616	4.29
2542	96,105	3.24

ตารางที่ 4.8 แสดงอัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ

ปี พ.ศ.	มูลค่าการผลิตสาขา อุตสาหกรรม(ล้านบาท)	อัตราการเติบโต (ร้อยละต่อปี)
2527	8,875,892	-
2531	13,213,870	12.22

จากตารางที่ 4.7 พบว่า จำนวนการเพิ่มของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง ในช่วงปี พ.ศ. 2522 - 2527 เพิ่มขึ้นจาก 47,754 คน เป็น 58,921 คน มีอัตราการเติบโตเท่ากับ ร้อยละ 4.28 ต่อปี และ ในช่วงปี พ.ศ. 2527 - 2532 เพิ่มขึ้นจาก 58,921 คน เป็น 72,616 คน มีอัตราการเติบโตเท่ากับ ร้อยละ 4.29 ต่อปี และจาก ตารางที่ 4.8 การเพิ่มของมูลค่าการผลิตสาขาอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นในช่วง 2527-2531 เท่ากับ 8,875,892,000 บาท เป็น 13,213,870,000 บาท มีอัตราการเติบโตเท่ากับ 12.22 ต่อปี ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของจำนวนผู้ใช้แรงงานจะน้อยกว่าอัตราการเพิ่มของมูลค่าการผลิตสาขาอุตสาหกรรมเกือบ 3 เท่า จึงทำให้มีการอพยพแรงงานจากชนบทเข้ามาทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรมในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

สำหรับการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2542 เพิ่มขึ้นจาก 72,616 คน เป็น 96,105 คน มีอัตราการเพิ่มเท่ากับร้อยละ 3.24 ต่อปี ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 มีจุดมุ่งหมายที่จะรักษา อัตราการเติบโตของสาขาการผลิตอุตสาหกรรมของประเทศ เท่ากับ ร้อยละ 9.30 ต่อปี ประกอบกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม มีนโยบายที่จำกัดจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมใน อำเภอพระประแดงโดยไม่ให้มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น สำหรับการคาดการณ์อัตรา การเติบโตของจำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นเท่ากับ ร้อยละ 3.24 ต่อปี จึงเป็นอัตราการเพิ่มของจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ค่อนข้างมีความสอดคล้องกับภาวะการณ์ในอนาคต

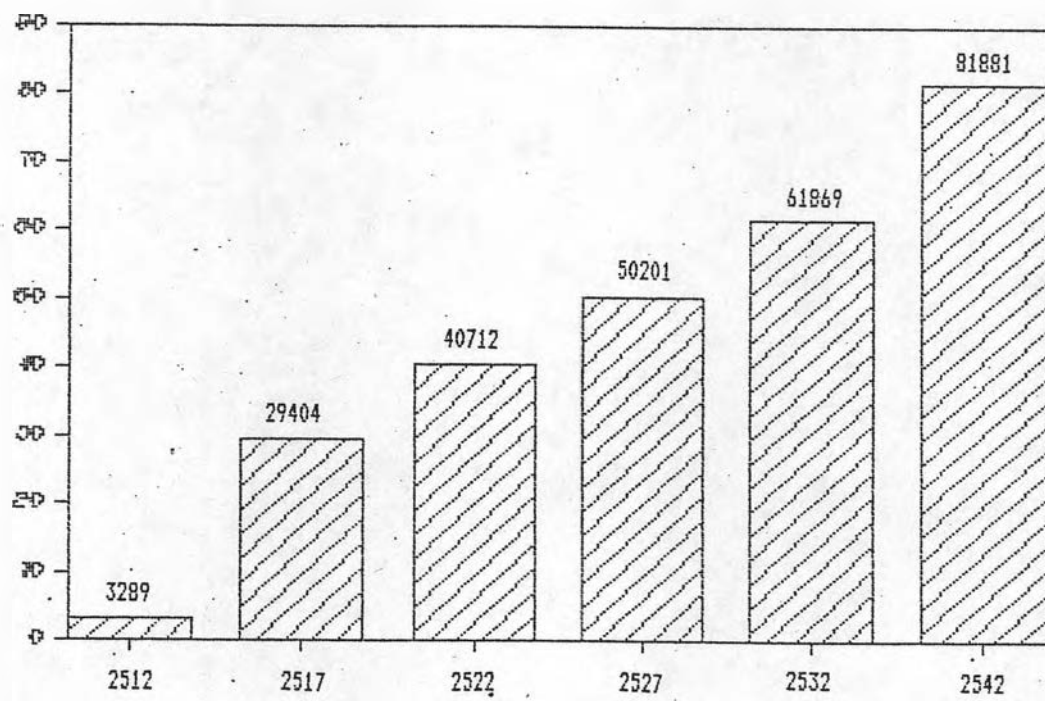
4.10 ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง
ปี พ.ศ. 2542

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้น้อย และเป็นผู้ที่อพยพมาจากชนบทเพื่อมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นกลุ่มที่ไม่สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ เพราะรายได้น้อยจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ผู้ใช้แรงงานจำนวนร้อยละ 85.2 เป็นผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ส่วนที่เหลือร้อยละ 14.8 เป็นผู้ที่มียู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่อำเภอพระประแดง หรือ พื้นที่ใกล้เคียงจากการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง ปี พ.ศ. 2542 มีจำนวน 96,105 คน ดังนั้นจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีที่อยู่อาศัยจะมีจำนวน 81,881 คน ตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
อำเภอพระประแดง ปี พ.ศ. 2542

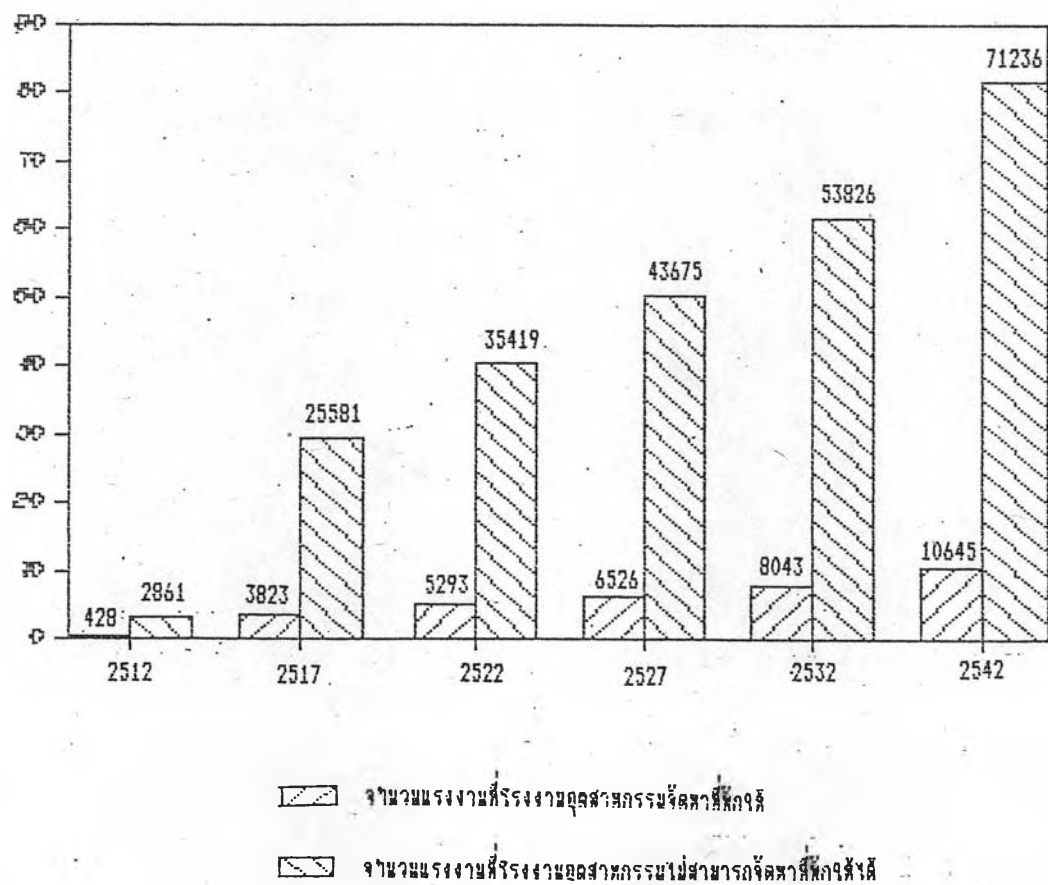
	2512	2517	2522	2527	2532	คาดการณ์ พ.ศ. 2542
จำนวนผู้ใช้แรงงานแรงงาน	3,860	34,521	47,784	58,921	72,616	96,105
ผู้ที่มีบ้านของตัวเอง	571	5,108	7,072	8,720	10,747	14,224
ผู้ที่ไม่มีย่านของตัวเอง	3,289	29,404	40,712	50,201	61,869	81,881

จากแบบสอบถามที่ทำการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 277 ชุด พบว่า สัดส่วนระหว่างผู้ใช้แรงงานที่มีบ้านเป็นของตัวเอง : ผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง เท่ากับ 14.8 : 85.2 จำนวนผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีบ้านเป็นของตัวเองในปี พ.ศ. 2532 มีอยู่จำนวน 61,869 คน เพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2512 ผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีบ้านเป็นของตัวเองมีอยู่เพียง 3,289 คน จำนวนผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวนมากนี้ ก่อให้

แผนภูมิ 4.11 แสดงการคาดการณ์ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานใน
โรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542

แผนภูมิ 4.12 แสดงความสามารถในการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ผู้ใช้แรงงาน
 ของโรงพยาบาลอุตสาหกรรมและจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ต้องการ
 ที่อยู่อาศัยเอง

เกิดภาวะความต้องการที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมไม่สามารถจัดหาที่พักอาศัยสำหรับผู้ใช้แรงงานที่ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมได้เพียงพอ และจากตารางที่ 4.6 การคาดการณ์ในปี พ.ศ. 2542 พบว่ามีจำนวนผู้ใช้แรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง 96,105 คน และเป็นผู้ที่ไม่มีบ้านเป็นของตนเองถึง 81,881 คน ซึ่งทางโรงงานอุตสาหกรรมสามารถจัดหาที่พักอาศัยให้แก่ผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ได้เพียงจำนวนไม่มากนักเนื่องจากการลงทุนสร้างที่อยู่อาศัยในปัจจุบันสูงมากไม่คุ้มกับการลงทุน จากการสัมภาษณ์พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมสามารถจัดหาที่พักอาศัยให้แก่ผู้ใช้แรงงานได้เพียงร้อยละ 13.0 ส่วนที่เหลือร้อยละ 87.0 จำเป็นต้องหาที่พักอาศัยเอง ตามแผนภูมิที่ 4.12 ดังนั้นความต้องการที่พักอาศัยของผู้ใช้แรงงานใน ปี พ.ศ. 2532 คือ 53,826 ยูนิต และคาดการณ์ใน ปี พ.ศ. 2542 ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 71,236 ยูนิต ผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ต้องหาที่พักอาศัยเองโดยส่วนใหญ่จะเช่าบ้านอาศัยแทบทั้งสิ้น โดยที่บ้านเช่าเหล่านี้มักสร้างบนพื้นที่สวนโดยเฉพาะบริเวณบางกระเจ้าซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สวนอยู่ และถ้าหากมีการปล่อยให้มีการสร้างบ้านเช่าเพื่อให้ออกกับความต้องการของผู้ใช้แรงงานในอนาคต อาจทำให้บริเวณบางกระเจ้ากลายเป็นสลัมที่ใหญ่มากแห่งหนึ่งได้ เพราะการทำลายพื้นที่สวนเพื่อทำเป็นบ้านเช่า